Zaaknr. : 17.ZK07453
Kenmerk : 17IT034738
Barcode :

Verslag van de vergadering van het algemeen bestuur van Waterschap Brabantse Delta d.d. 29 november 2017 om 19.30 uur te Breda, kapel, Bouvigne.

Aanwezig:
De voorzitter: K J. de Vet
De leden: J. van der Aa, M.J.C.M. Arts, K. van den Berg, W.J.H. de Boer, W. Bonthuis, J. van Dam, C.B.M.E. Franssen, J.J.M. van der Heijden, H.B. Hieltjes C.A.M. de Jong, L.H. van der Kallen, K. Knook, J.J. Kocx, W.W.J.F. de Koning-Bogers, C.A.M. Korst-Dingemans, C.C.F. Mureau, G.G. de Neve, F.C.J. van Noord, H.C.A.M. Schouwenaars, J.A.M. Slenders, C.A.G. Sneep, W. Spierings, J.P.W.A.A.M. Taks, J.A.P.G. Verhulst, J.J.M. Voets, H.P. Verroen

Afwezig met kennisgeving: P.H.T. Raedts, M.C. Velthoen, A.A.F.M. Wijnen

De secretaris-directeur: H.T.C. van Stokkom

Notulist: H. Mutsaerts van Het Notuleercentrum

1. Opening

De voorzitter: Dames en heren, welkom bij de openbare algemene bestuursvergadering. Berichten van verhindering zijn ontvangen van mevrouw Raedts en de heren Velthoen en Wijnen. Laat ik met het goede nieuws beginnen. Afgelopen maandag waren wij in Amersfoort en daar werd – georganiseerd door de Unie van Waterschappen – de innovatieprijs uitgereikt. Ik kan met trots zeggen dat wij genomineerd waren voor de innovatiefabriek Nieuwveer en deze is geëindigd in de top-3 van de Waterinnovatieprijs 2017. Een week daarvoor waren wij op maandag in de Ridderzaal en het waterschap is geëindigd in de top-3 van beste overheidsorganisatie 2017. Beide projecten zijn een voorbeeld van de bezieling waarmee in onze organisatie wordt gewerkt om naar de toekomst te kijken en ik wil mijn waardering uitspreken naar de ambtelijke organisatie en de partners die daarbij horen. Het is toch wel reden om trots te zijn. (*Applaus*). Om 20.15 uur zal professor Van Buren die het evaluatierapport over het participatietraject Geertruidenberg heeft opgesteld, in de vergadering zijn om uw vragen te beantwoorden. Daarom hebben wij eerst de begroting geagendeerd. De PvdA heeft een voorstel.

De heer Schouwenaars: Voorzitter. De discussie over de Slikpolder. Wij dachten en denken dat wij besluiten kunnen gaan nemen als de motie wordt aangenomen of in de geest van de motie gehandeld wordt waarbij het mandateren in een ander daglicht kan komen te staan. Maar tot mijn blijdschap zie ik dat het ambtelijk voorstel is om de planuitwerking dijkversterking in Geertruidenberg/Amertak bij het algemeen bestuur te houden. Als dat voorstel wordt overgenomen en het is hier usance om ambtelijke voorstellen over te nemen, dan is de angel uit mijn opmerking, mede omdat het plan ineens anders is gaan heten. In het projectplan heet het het uitwerken van het voorkeursalternatief en nu is het planuitwerking en dat biedt perspectief.

De voorzitter: Het laatste is vooral wensdenken, maar het eerste punt is wel een feit dat als wij het voorstel doen om dat kredietvoorstel aan het algemeen bestuur te houden, dan is uw probleem opgelost. De agenda is daarmee vastgesteld.

2. Spreekrecht

De voorzitter: Er hebben zich geen insprekers aangemeld.

3. Hoofdpunten voor deze vergadering

3.a. Begroting 2018
3.a.1. Begroting 2018

De voorzitter: De technische vragen zijn beantwoord in de voorbereidingscommissie Financiële Zaken, dus ik veronderstel dat er vanavond geen technische vragen meer zijn. Water Natuurlijk heeft moties voorgelegd, dus die zal als eerste het woord krijgen. Wie wil over de begroting verder het woord voeren?

Mevrouw Bonthuis: Wij hebben allebei onze hand opgestoken omdat wij de moties verdeeld hebben. Karin zal beginnen met een algemeen inhoudelijke toelichting van twee moties over klimaatadaptieve maatregelen en energiedaken en ik zal de motie over participatie toelichten.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter. Allereerst complimenten voor de organisatie voor het goede en helder leesbare stuk. Ik ben blij dat op ons aandringen de 'begroting in een oogopslag' keurig is opgenomen en aangegeven. De begroting 2018 is conform de kaders zoals afgesproken in het coalitieakkoord, weer uitgewerkt, dus het blijft binnen de kaders zoals daar gesteld. Zoals u weet, hebben wij altijd wat andere accenten in een begroting aangegeven en die stellen wij ook vandaag weer aan de orde. Over de begroting hebben wij in de commissie Financiën uitvoerig gesproken en er zijn ook detailleringen opgenomen. Er is nog veel beleidsruimte in de begroting en ik heb ik in de commissie aangegeven om dat als een kans te zien naar de toekomst toe en het dagelijks bestuur kan dit als een kans zien om daar in deze vergadering invulling aan te geven. Dan gaat het om de extra zevenhonderdduizend euro (€ 700.000) voor klimaatmaatregelen en achthonderdduizend euro (€ 800.000) voor extra versnelling van de waterkwaliteitsopgave, allemaal zaken waar wij als waterschap naar de toekomst toe een flinke opgave hebben om er voor de inwoners en ingezetenen werk van te maken. Wij hebben een aantal moties opgesteld conform ons gedachtegoed, klimaat en natuur, participatie en duurzaamheid. De motie voor klimaatmaatregelen is voor ons allemaal een kans. Ik ga deze niet voorlezen, want iedereen heeft hem in zijn mailbox ontvangen maar vraag mijn collega's wel dit in hun beschouwingen mee te nemen. Het gaat met name om samen met onze gemeenten en inwoners te kijken naar kleinschalige initiatieven in bebouwd gebied die bijdragen aan een klimaatbestendige stad en de kans geven om water in de stad tegen hittestress en andere zaken op een andere manier samen op te lossen en die ook het waterschap zichtbaarder maken voor onze belastingbetaler. Ik dien deze motie in.

Motie Klimaatinitiatieven bebouwd gebied

Het algemeen bestuur van Waterschap Brabantse Delta in openbare vergadering bijeen op 29 november 2017

Overwegende dat:
- *Het klimaat verandert. Om hierop in te spelen treffen waterschappen en gemeenten reeds diverse maatregelen. Ook burgers, bedrijven en het maatschappelijk middenveld kunnen hun steentje bijdragen door zelf initiatief te nemen voor een klimaatbestendige inrichting van de eigen leefomgeving;*
- *Deze initiatieven vragen om ondersteuning door het waterschap, niet alleen financieel. Initiatiefnemers hebben niet altijd de competenties om een goed initiatief ook daadwerkelijk te realiseren;*
- *Door dergelijke initiatieven te ondersteunen en te laten slagen, wordt er minder water naar onze RWZI's getransporteerd, minder gezuiverd, en ook wordt verdroging tegengegaan. Dat bespaart kosten en maakt steden leefbaarder;*
- *Hiermee draagt het waterschap een steentje bij aan de actuele thema's van deze tijd, namelijk aan de klimaatverandering en de adaptatie van het bebouwd gebied;*
- *Dit alles gebeurt op initiatief van en door burgers, bedrijven en het maatschappelijk middenveld, wat tevens aansluit op het participatiebeleid waar Brabantse Delta aan werkt;*
- *Er wordt zo ook bijgedragen aan een positieve ontwikkeling op andere beleidsvelden, zoals gezondheid, groen, biodiversiteit, ruimtelijke ontwikkeling;*
- *De huidige regeling Buurtnatuur- en Buurtwaterfonds niet eenvoudig genoeg is om frequent gebruik van te kunnen maken. Hier ligt een barrière;*
- *Een simpeler regeling meer bijdraagt aan de doelen van het waterbeheerplan;*
- *Professionele organisaties als natuur- en milieueducatie centra, kinderboerderijen, bezoekerscentra e.a. als intermediair kunnen optreden en het waterschap kunnen helpen bij de opgave om klimaatmaatregelen voor inwoners uitgevoerd te krijgen.*

Draagt het dagelijks bestuur op om:
1. *Een simpele stimuleringsregeling Klimaatmaatregelen Bebouwd Gebied op te stellen;*
2. *Hier een investeringskrediet voor beschikbaar te stellen van tweehonderdvijftigduizend euro (€ 250.000) uit de zevenhonderdduizend euro (€ 700.000) die in de begroting is opgenomen voor klimaataanpak;*
3. *Het aangaan van overeenkomsten met professionele partners die de doelstellingen van de Stimuleringsregeling Klimaatmaatregelen Bebouwd Gebied onderschrijven en mee uit kunnen voeren;*
4. *Bijdragen aan planvorming van klimaatinitiatieven door medeoverheden;*
5. *Communicatie over en promotie van de Stimuleringsregeling Klimaatmaatregelen Bebouwd Gebied*

en gaat over tot de orde van de dag.
Namens de fractie Water Natuurlijk, fractie Natuurterreinen en fractie PvdA

Als wij verder gaan over de toekomst 2018 en de maatregelen die moeten worden genomen, zouden wij graag enige spoed hebben over het tandje erbij zoals wij in de algemeen bestuursvergadering hebben afgesproken over waterkwaliteit. Wij zien dat er financieel wel ruimte is opgenomen, maar de afspraken die wij in de thema-AB hebben gemaakt over onze relatie met Vlaanderen, over wat wij extra kunnen doen aan de waterkwaliteitsopgave, zien wij graag vertaald in een plan van aanpak en dit ter kennisname of ter bespreking aan het algemeen bestuur voor te leggen. Wij blijven in het kader van de begroting bij een redelijk betaalbare belastingbetaling, iets wat wij in deze tijd onderschrijven. Wij hebben nog wel het punt dat natuurterreinen vinden dat zij continu om technische redenen een andere aanslag krijgen met een lichte verhoging. De uitleg was redelijk conform, maar zij willen blijven benadrukken dat de belastingheffing voor natuurterreinen de laatste periode aardig is verhoogd om technische redenen, maar toch is dat een aanslag voor onze partners op natuurgebied. Verder is het financieel beleid aardig op orde, wij werken aan ons weerstandsvermogen en dat is ruim voldoende. Ik heb hier al eerder vragen over gesteld, want het is vrij hoog in vergelijking met andere waterschappen. Naar de toekomst toe neemt dat af door een reële norm, maar ik heb toch de vraag of wij daar niet meer financiële ruimte kunnen genereren om extra maatregelen te nemen. Graag een antwoord op die vraag. Verder zijn er een aantal technische aanpassingen in de begroting doorgevoerd, zoals bijvoorbeeld geen rente doorrekenen, en daar gaan wij mee akkoord. Dan de motie in het kader van duurzaamheid. Daar hebben wij ook met zijn allen een versnelling afgesproken. Wij hebben met de Unie van Waterschappen landelijk bekend gemaakt dat wij in 2025 allemaal energieneutraal willen zijn als waterschappen. Wij hebben een voorbeeld gezien van Rivierenland dat door het continu en structureel toepassen van zonne-energie op hun eigen vastgoed en gebouwen, daar enorme winst kan worden behaald in energieneutraliteit. Daarom een motie om dat ook in Brabantse Delta te doen maar dan wel met een versnellingsplan zodat alle gebouwen kunnen worden beoordeeld of dat passend is en ook gezien de vragen die zijn gerezen rond het energieveld bij rwzi, waar naar de effectiviteit van de technische bijdrage werd gevraagd, zodat u dat ook kon meenemen in het versnellingsplan.

Motie zonnedaken

Het algemeen bestuur van Waterschap Brabantse Delta in openbare vergadering bijeen op 29 november 2017

Overwegende dat:
- *De door Brabantse Delta vastgestelde uitgangspunten t.a.v. het thema duurzaamheid erop gericht zijn om in 2025 energieneutraal te opereren;*
- *Brabantse Delta vastgoed in eigendom heeft;*
- *Elektriciteitsverbruik op rwzi's voor bijna dertig procent (30%) bijdraagt aan de totale CO2-emissies, die te relateren zijn aan de activiteiten van het waterschap; dat een besparing op elektriciteitsverbruik van rwzi's daarmee in grote mate bijdraagt aan de intentie om energieneutraal te gaan opereren;*
- *Het waterschap meerdere gebouwen heeft waar zonne-energieinstallaties (pv-panelen) op gerealiseerd kunnen worden.*

Draagt het dagelijks bestuur op;

Een plan op te stellen om op zoveel mogelijk daken van gebouwen in eigendom van Brabantse Delta zonne-energieinstallaties te realiseren

en gaat over tot de orde van de dag.
Namens Fractie Water Natuurlijk, fractie Natuurterreinen en fractie PvdA

Ik hoor graag wat de andere fracties denken over de moties in hun bijdrage. Dan heb ik twee belangrijke punten gehad, klimaat en duurzaamheid, en het andere onderdeel is participatie dat speerpunt is van het algemeen bestuur. Daarvoor geef ik het woord aan mijn collega.

Mevrouw Bonthuis: U heeft hoop ik, allemaal de motie over participatie ontvangen, die aansluit op het deel bestuur en communicatie in de begroting. Deze motie gaat niet over Geertruidenberg en wat daar al gebeurt, dat komt op een ander moment van deze agenda aan de orde, dus dit gaat sec over participatie en wat wij daaraan al hebben gedaan. Wij zien dat wij sinds 2016 als algemeen bestuur waarde hechten aan een goed doorlopen participatieproces. Wij hebben verschillende stappen gezet om uit te zoeken wat dat zou kunnen zijn, denk aan de themasessie enzovoorts, maar wij hebben nog geen helder beleidsuitgangspunt en dat is de essentie van wat wij hier vragen. Laten wij nou eens een beleidsdocument formuleren, waarin belangrijke uitgangspunten gewoon opgeschreven staan in plaats van overal versnipperd in afspraakjes, besluiten,

enzovoorts. Het dagelijks bestuur heeft voorgesteld om ergens in 2018 participatie te agenderen, maar gezien de urgentie die wij al ruim een jaar allemaal hebben aangegeven, is het not done om dat weer voor ons uit te schuiven. Dat past niet bij de ambitie die wij met elkaar hier steeds hebben neergezet. Daarom een motie.

Motie participatie

Het algemeen bestuur van Waterschap Brabantse Delta in openbare vergadering bijeen op 29 november 2017

Overwegende dat:
- *In oktober 2016 in het algemeen bestuur al is gemarkeerd dat het onderwerp Participatie, gezien het belang, op korte termijn geagendeerd zou worden;*
- *Dat de themasessie Participatie in het algemeen bestuur van 11 oktober 2017 de invulling is geworden van deze gemaakte afspraak uit 2016. Op deze themasessie is opnieuw bevestigd dat het een belangrijk thema is, maar ook dat er nog een leertraject nodig is op ambtelijk en bestuurlijk niveau;*
- *In de Kadernota 2018 – 2027, (14 juni 2017), het thema Participatie als belangrijke ontwikkeling is aangeduid: "De netwerksamenleving vraagt om een meer transparante, samenwerkende, responsieve en toegankelijke overheid. De rol van die overheid verschuift steeds meer van bedenker en uitvoerder naar de rol van een regisseur, die richting geeft aan openheid en samenwerking";*
- *Er in het algemeen bestuur dus al veel gezegd en verzameld is over het thema Participatie;*
- *Dat er deeluitspraken zijn gedaan, maar dat een uitgewerkt, overkoepelend en helder kader gemist wordt.*

Draagt het dagelijks bestuur op:
- *Om de uitspraken en lessons learned uit de themasessie van oktober 2017, uit het daarbij behorende studentenonderzoek en uit eerdere besprekingen met het algemeen bestuur te benutten om tot een beleidsdocument te komen, met daarin heldere uitgangspunten;*
- *Aan dit beleidsdocument een actieplan te koppelen, met daarin concrete activiteiten voor de komende drie jaar;*
- *Het gesprek, de discussie en de besluitvorming over dit document niet 'in de loop van 2018' te bespreken, maar met prioriteit naar voren te halen, gezien het belang dat hier binnen het algemeen bestuur aan wordt gehecht*

en gaat over tot de orde van de dag.
Namens de fractie Water Natuurlijk, fractie Natuurterreinen, fractie PvdA

De heer Sneep: Voorzitter. Ik ga eerst in op de ingediende moties. Wij kunnen wel wat sympathie opbrengen voor de motie over participatie, maar wij willen nadrukkelijk opmerken dat wat wij in het stuk hebben meegekregen, het onderzoek en met name het commentaar van het dagelijks bestuur daarop dat ze eigenlijk daar nog een tandje strakker mee om willen gaan, dat vinden wij heel erg goed, dus wij hebben zoiets van, moet je daar nu een aparte motie voor indienen. Wij hebben wel sympathie voor de inspanningen van Water Natuurlijk om alle moties in te dienen en daarvoor waardering. De moties duurzaamheid en klimaatadaptatie, daar doen wij genoeg aan en het dagelijks bestuur is daar goed mee bezig. Daar kunnen wij dus niet helemaal achter staan. Dat gezegd hebbend over de moties, dan nog iets over de technische vragen. Normaalgesproken ben ik heel erg tevreden over de beantwoording, maar deze keer heb ik ze misschien niet goed gesteld, want de antwoorden waren niet helemaal zoals de vraag was bedoeld. Dat gaat met name over de norm voor de lastenstijging waarover in de financiële commissie is uitgelegd dat het CPB, ik had een getal van 1,4 inflatie, maar kennelijk is dat 1,6, maar dan vindt een afronding plaats op 1,75. Wij vroegen ons af of dat in het verleden ook zo is gegaan, dat het inflatiepercentage afgerond wordt. Op die vraag is geen antwoord gegeven, maar die wil ik alsnog wel hier stellen. Wij vinden als VVD dat wij de burgers moeten beschermen tegen lastenverzwaringen en een afronding van 1,6 naar 1,75, je kunt zeggen waar gaat het over, maar het is er wel een en dan ga je toch van 4,1 naar 4,25% lastenverhoging en dat vinden wij fundamenteel onjuist en ook dat dat niet is toegelicht op voorhand. Dan ga je het inflatiepercentage na en dan denk je, klopt dit nou wel? Ik heb het staatje gezien van de inflatiepercentages en dat zijn allemaal getallen op 0,5, 0,75 of 0, misschien – maar dat wil ik dan graag horen – wordt er afgerond op 0,25. Dat kan, maar ik wist het niet en ik vind een afronding naar de burger van 0,15% afronding naar bezwaring toe, dan zou je eigenlijk als het op 1,6 uitkomt, naar 1,5 moeten afronden en dan kom je op 4% uit, dat scheelt 1,25%. Wij vinden dit een principiële zaak en daar willen wij graag een volledig antwoord op. Dat wat betreft de technische vragen over de begroting. Graag willen wij ook aandacht voor – en dat hebben wij ingebracht in de voorbereidingscommissie Financiële Zaken maar dat is er niet helemaal meer uitgekomen, daarom herhaal ik het even – het algemene statement dat wij in algemene zin ons zorgen maken over de combinatie van de toename van risico's en de afname van reserves. Die ontwikkeling doet de financiële kwetsbaarheid

van het waterschap toenemen en dat voelt voor ons niet goed. Hoe ziet het dagelijks bestuur de ontwikkeling van de reserves na de periode van afbouw voor zich en die is kennelijk tien jaar, van ruim voldoende tot voldoende en of dat niveau voldoende in de toekomst niet in gevaar gaat komen door onze trend van afbouw, want als je eenmaal trendmatig gaat afbouwen, dan raak je gewend aan een bepaalde besteding enzovoorts, dus of wij daadwerkelijk nog voldoende financiële buffer hebben in het predicaat 'voldoende' in het licht van de toename van de risico's.

De heer Schouwenaars: Voorzitter. Dank aan de ambtelijke organisatie en het dagelijks bestuur voor het prachtige stuk werk. Het dagelijks bestuur heeft gedaan wat wij afgesproken hebben, uitgebreide algemene beschouwingen, kadernota, staat in deze begroting wat wij toen hebben afgesproken? Volgens mij wel, dus chapeau. Wij zijn blij met de omslag in de kadernota waarin klimaatadaptatie en waterkwaliteit extra aandacht hebben gekregen en dat is vertaald in de begroting. Prima, maar wij maken ons zorgen over het duurzaam financiële beleid. Natuurlijk komt dit bij de volgende kadernota terug, maar het lijkt erop, wij hebben een en ander gedaan en nou hebben wij het lek boven, ons financieel beleid is duurzaam. Dat is echter een continu proces en wij wachten nog steeds op nieuwe impulsen op dat gebied. Wij hadden bijvoorbeeld gedacht dat wij de meevaller van SNB van zevenhonderdvijfenzeventigduizend euro (€ 775.000) apart konden zetten om te vertalen, maar daar is niet voor gekozen. Daar willen wij graag op een ander moment uitgebreider bij u op terugkomen. Een klein punt van zorg is besluit nummer 8, het aanbrengen van een subsidieplafond van een paar centen. Waarom stellen wij dat zo vast? Omdat wij het nou eenmaal hebben afgesproken en wij hoeven het niet te verhogen want er is toch geen gebruik van gemaakt. Die attitude bevalt mij niet. Je maakt een subsidiepotje om het uit te geven voor het doel. Dan is de houding van, het kan wel wat lager of wij hebben het niet opgemaakt en er is toch geen gebruik van gemaakt, die kunnen wij niet waarderen. Wij zijn subsidieverstrekker en moeten er alles aan doen om onderbesteding te voorkomen, want dan halen wij onze doelen niet. Wij willen u meegeven en dat sluit aan op de motie die wij samen met Water Natuurlijk hebben ingediend, om de rol als subsidieverstrekker en financieel ondersteuner mensen een steuntje in de rug te geven als het gaat om activiteiten die in ons beleid passen, om daar wat meer vorm aan te geven. Wij zouden graag zien bij de kadernota volgend jaar om hier nader over te spreken en uit te spreken dat het waterschap maatschappelijke doelen stimuleert door hier en daar wat geld achter de hand te hebben om bedrijven, organisaties en particulieren te steunen bij hun initiatieven waar wij wat aan hebben. Meer hebben wij niet te zeggen over de begroting. Dank voor de inspanningen.

De heer De Boer: Voorzitter. Allereerst complimenten voor het dagelijks bestuur en de organisatie. Het is een helder maar zeer omvangrijk stuk, maar dankzij de toelichting die gegeven is, is het goed toegankelijk en er is snel inzichtelijk gemaakt waar het om draait. Allereerst valt op dat wij in 2018 een tekort voorzien van bijna zeven miljoen euro (€ 7.000.000), dat is een fors tekort. De dekking vindt plaats uit de egalisatiereserves, dat is logisch want daar zijn de reserves voor, maar het gaat toch om een fors tekort en op die manier bouw je de egalisatiereserves vrij snel af. Dan kun je doen maar op een gegeven moment zul je deze toch weer aan moeten vullen. Het valt op dat er een stevige bijdrage gehaald wordt uit de bestemmingsreserve duurzaam financieel beleid, bijna drie miljoen euro (€ 3.000.000). Deze reserve hadden wij bestemd voor het verbeteren van de schuldpositie, dus het is maar goed dat wij in een bestemmingsreserve hebben voorzien, want anders hadden wij dit niet kunnen doen. Dan was de schuld behoorlijk opgelopen, dus wat dat betreft zijn wij met zijn allen goed bezig geweest. Dan de tarieven. In de kadernota is vastgelegd dat de tariefstijging niet meer mag bedragen dan 2,5% plus de inflatie en als percentage voor de inflatie zijn wij uitgegaan van 1,75%. Wij constateren dat wij binnen die marge blijven met uitzondering van natuur en gemeenten en dan hebben wij het vooral over de infrastructuur in gemeenten. Het viel mij op dat het inflatiepercentage erg hoog is ingeschat, want de inflatie is om en nabij 1,5%. Dat is een ander getal en zou tot een andere tariefstructuur hebben geleid, maar dat is wijsheid achteraf. Het zij zo. Als wij kijken naar de voorbeeldprofielen, dan is in een aantal gevallen sprake van een behoorlijke stijging met name de agrarische sector en dat zijn de ondernemers die daar rechtstreeks mee te maken hebben in de vorm van inkomensverlies, het is hun broodwinning en enige zorg is hier voor de fractie op zijn plaats. Wij hebben er kennis van genomen dat het weerstandsvermogen afneemt, maar het blijft nog steeds voldoende aan het eind van deze bestuursperiode. Daar hebben wij als algemeen bestuur voor gekozen, dus dat is geen issue eigenlijk. Wij kunnen instemmen met de begroting, dat is onze conclusie. Dan de drie moties. De eerste heeft betrekking op klimaatadaptieve maatregelen in het stedelijk gebied en er wordt gesproken over een simpele regeling, maar de vraag is, wat is simpel. Wij stellen voor om dat te schrappen, dan kan dat in ieder geval geen aanleiding meer zijn voor discussie. Er wordt een bedrag gealloceerd van tweehonderdvijftigduizend euro (€ 250.000) uit een bedrag van zevenhonderdduizend euro (€ 700.000) dat daarvoor beschikbaar is. Op zichzelf bijt dat dus niet, je geeft er alleen wat accenten mee aan. Wat betreft duurzaamheid gaat het over zonnedaken op onze installaties en terreinen waar dat kan. Als daar met verstand mee omgegaan wordt, dan kunnen wij beide moties niet ondersteunen, maar wij staan er sympathiek tegenover en wij willen het antwoord van het dagelijks bestuur afwachten om te kijken hoe wij daarmee omgaan als het op stemming aankomt. De derde motie betreft het participatieproces en een oproep om een actieplan te maken met prioriteit en daar niet te lang op te wachten, daar staan wij positief

tegenover maar ook daar willen wij eerst het antwoord van het dagelijks bestuur afwachten om onze koers echt te bepalen.

De heer Kocx: Voorzitter. In feite is dit de eindfase, want wij hebben de begroting in de financiële commissie uitgebreid besproken. Iedereen kan het nalezen in de notulen, soms heel leerzaam. In feite is de begroting een uitwerking van de lopende kadernota en daarmee is hij ook in lijn, zeker de tarieven zoals die afgesproken zijn, hoewel ik daar nog wel iets over ga zeggen. De hoofdconclusie van onze fractie is dat wij ons kunnen vinden in de begroting zoals die voorligt, maar wij hebben toch een paar opmerkingen en adviezen en wat dies meer zij. Wij zien dat de bruto lasten snel aan het oplopen zijn, terwijl de baten - voor het grootste deel belastingopbrengsten – veel minder snel stijgen. Bij de begroting 2017 was het verschil tussen baten en lasten ongeveer tweeëneenhalf miljoen euro (€ 2.500.000), bij de kadernota die wij in juni hebben vastgesteld, zou voor 2018 het verschil begroot worden op vijf miljoen vierhonderdduizend euro (€ 5.400.000), maar inmiddels is dit verschil tussen baten en lasten in deze begroting opgelopen naar zeven miljoen euro (€ 7.000.000). Wij dekken dit door de inzet van onze reserves maar dat kan niet heel lang doorgaan, want anders is de bodem van de schatkist heel snel in zicht. Op termijn zullen wij de lasten, de uitgaven, en de baten, de belastingopbrengsten, met elkaar in evenwicht moeten zien te krijgen. Dan kan op meerdere manieren maar ik nodig het dagelijks bestuur uit om zeker in aanloop naar de kadernota daar creatief naar te gaan kijken. Het geeft wel aan dat wij bij de kadernota van volgend jaar nog een flinke opgave te gaan hebben. Het verschil tussen baten en lasten is vooral groot bij het watersysteembeheer, want van de zeven miljoen euro (€ 7.000.000) zit een verschil van vijf miljoen euro (€ 5.000.000) in het watersysteembeheer en gezien de opgave voor de komende jaren, is aandacht zeker op zijn plaats, want wij moeten ervoor waken dat wij niet al te rigoureuze belastingstijgingen in een keer krijgen. Onze fractie pleit voor een geleidelijke stijging als die al nodig zou zijn, en niet een jojo-effect of wat dan ook, dat wordt heel lastig om uit te leggen. Wij zien uit naar de oplossing straks in de kadernota. Onze fractie was aangenaam verrast door het wederom gelijkblijvende tarief voor de zuiveringsheffing en dat is nu voor het vierde of vijfde jaar op rij. Prima, zeker voor het bedrijfsleven, maar wij zijn een beetje op onze hoede want dit is een gevolg van het feit dat wij voldoende reserves in kunnen zetten en dat dit gedaan is om de totale tariefstijging binnen de door een aantal mensen al genoemde 4,25% te houden. Als wij het niet hadden gedaan, dan waren wij uit de bandbreedte gelopen en hadden wij hier een andere discussie gehad. Dus mooi dat het gelijk blijft, maar wel met een uitroepteken, let op, want dit kan zo niet doorgaan en deze methodiek mag niet leiden tot jojo-effecten want dan zou het kunnen zijn dat wij op termijn in een keer flink omhoog moeten en over vier, vijf jaar weer omlaag. Dat is niet uit te leggen. Dan nog twee concrete dingen. Bij de begroting in een oogopslag op bladzijde 4 – waarvoor complimenten want dat geeft in een keer aan wat wij doen en waarom en wat het kost – staat links onderin een nieuwe tekst die op mijn verzoek is aangepast naar aanleiding van de opmerkingen in de financiële commissie, maar deze tekst dekt niet de lading. Er staat nu dat de inwoners de waterschapsbelasting betalen en ik zou een pleidooi willen houden om de tekst aan te passen alvorens wij de definitieve versie de deur uit gaan doen, om in ieder geval duidelijk te maken dat ook anderen, zoals bedrijven en belanghebbenden, ongebouwd waterschapsbelasting betalen en zeker niet alleen de inwoners. Dan een formeel punt. Bij punt 9 staat: Met ingang van 2018 geen rente meer toe te rekenen aan reserves en voorzieningen. Dat is op zich juist, op een dingetje na, dat hebben wij ook in de financiële commissie besproken, rente blijft nog wel toegerekend worden aan het sociaal statuut dat wij met de provincie hebben gesloten en dat staat ook in de begroting als zodanig. Ik zou dus bij punt 9 opnemen dat dat besluit dus exclusief het sociaal statuut provincie is, want anders doen wij geen recht aan wat wij verder uitwerken. Dan de moties. Motie 1 klimaatinitiatieven. Deze lijkt sympathiek, maar wij geloven eigenlijk niet in dit soort subsidie-instrumenten. Tweehonderdvijftigduizend euro (€ 250.000) uit een bedrag van zevenhonderdduizend euro (€ 700.000) nieuw beleid is wel veel om in een keer uit handen te geven en dan ook nog in de vorm van een soort subsidie. Wij zien liever dat geld wordt ingezet voor concrete projecten zodat wij zelf de regie in handen houden. En dan wordt gesproken over intermediairs, kinderboerderijen, bezoekerscentra, natuur- en milieueducatiecentra en het aangaan van overeenkomsten met die professionele partners, maar blijft dan de subsidie bij die partners hangen of wordt het daadwerkelijk ingezet? Hij lijkt sympathiek, maar deze motie gaan wij niet steunen. Motie 2 zonnedaken. Een plan op te stellen op zoveel mogelijk daken, dat lijkt mij een te impliciete voorstelling van zaken, zoveel mogelijk daken. Wij hebben straks Nieuw-Vossemeer, daar gaan wij een zonneweide aanleggen, dus waarom niet op een zonneweide en enkel op daken? Er staat niets over kostenbatenafwegingen. Wij hebben een BOB-traject over duurzaamheid gehad en wij zijn in ontwikkeling, kijk naar de zonneweides die wij gaan doen. Wij hebben ook afgesproken een tandje erbij te doen maar ook om kostenbatenanalyses voor alles te doen. Het moet wel betaalbaar blijven en zinvol zijn, dus die gaan wij ook niet steunen. De motie participatie komt ons wel sympathiek over, maar graag hoor ik het oordeel van het dagelijks bestuur. Er wordt gezegd een beleidsdocument, actieplan en versnellen. Wij zijn bereid om deze te steunen, maar dan wil ik wel meegeven dat zorgvuldigheid gaat boven snelheid.

Mevrouw Korst: Voorzitter. Dank aan de samenstellers van de begroting 2018. In de begroting blijven de opgenomen lasten niet binnen de opgestelde kaders voor de diverse belastingcategorieën. Daarom hebben wij afspraken gemaakt binnen duurzaam financieel beleid en die moeten wij volgen. Wij moeten de reserve

duurzaam financieel beleid en de egalisatiereserves inzetten. Wij hebben destijds in het algemeen bestuur afgesproken dat wij hierdoor een lagere schuldenpositie krijgen, maar dat wij tijdelijk met hogere lasten te maken zouden krijgen. De belastingtarieven van de meeste voorbeeldprofielen binnen de afgesproken kaders. Het beschikbaar hebben van voldoende financiële ruimte is van belang om onze kerntaken uit te voeren maar voor agrarische bedrijven, gemeenten en natuurterreinen zien wij wel een hogere stijging van de lastendruk omdat het watersysteem hier dominant is en met name bij agrarische bedrijven doordat het aantal hectaren afneemt en de totale lasten worden omgeslagen over een klein aantal overig ongebouwd. Wij hebben geen goed antwoord gekregen op onze technische vraag hierover. Kan dit bij de eerstvolgende aanpassing van de toedelingsverordening bijgesteld worden? Wij krijgen ook te maken met aangepaste wet- en regelgeving voor belastingen. De Commissie Aanpassing Belastingstelsel komt eind december met een definitief voorstel. Wij hebben kunnen lezen dat het profijtbeginsel gehanteerd zal worden, maar het gevolg hiervan is onvoorspelbaar. In 2018 zal het al uitgewerkt worden en wij zijn heel benieuwd hoe en of deze aanpassingen in 2018 effect zullen hebben op de begroting 2019. Met deze begroting en de mandateringslijst geven wij een flinke klap op bestuurlijke vernieuwing. Wij geven onze controlerende rol niet weg, want met de aangepaste managementletter waardoor straks alleen wordt gerapporteerd over zaken die inhoudelijk of financieel afwijken, kunnen wij de projecten volgen. Dit betekent dat wij ons als algemeen bestuur vanaf deze begroting meer kunnen focussen op de hoofdlijnen. Wij kunnen ook gebruik maken van het werk van de rekenkamer, want in de verschillende onderzoeksrapporten zullen zij inzoomen op de nazorg. Tot zover de begroting. Dan de moties. Motie 1 klimaatinitiatieven vinden wij zwaar aangezet. U geeft aan dat het Buurtwaterfonds ingewikkeld is. Wij vinden ook dat het Buurtwaterfonds en het project kinderboerderijen waar wij laatst uitgebreid kennis van konden nemen, meer aandacht verdienen en meer onder de aandacht gebracht zouden kunnen worden. Het project kinderboerderij met waterproject loopt, maar kan ook wel uitgebreid worden. U wilt tweehonderdvijftigduizend euro (€ 250.000) investeren voor een klimaatregeling, maar wij zien hier geen enkele onderbouwing voor. Wij zijn het wel eens met het feit dat wij voor deze doeleinden gebruik kunnen maken van het klimaatfonds, maar hoe? Wij stellen voor om deze motie om te zetten in een vraag aan het dagelijks bestuur en te vragen een analyse te maken hoe deze projecten beter onder de aandacht gebracht kunnen worden waardoor zij de uitbreiding krijgen die zij verdienen, en daaraan gekoppeld de financiën die hiervoor nodig zijn. De motie kunnen wij niet ondersteunen, maar dit is ons voorstel om een soort bypass te maken. Motie 2, zonnedaken, ik moest even graven in mijn herinnering en ik heb er de notulen van de vergadering van juni bijgehaald, want daarin hebben wij bij het versnellingsplan duurzaamheid gesproken over zonnepanelen op terreinen van rwzi's maar niet op de daken. Volgens het antwoord toen zou dat geen besparing zijn. Op zich kunnen wij deze motie onderschrijven, maar niet in de huidige tekstuele vorm. U geeft het dagelijks bestuur een opdracht om een plan te maken, maar wij stellen voor om het dagelijks bestuur te vragen te onderzoeken op hoeveel vierkante meter daken van gebouwen van het waterschap zonnepanelen geïnstalleerd kunnen worden, wat het rendement kan zijn en de kosteneffectiviteit en of er subsidie beschikbaar is, et cetera. Dan de motie over participatie, die kunnen wij niet ondersteunen, want het dagelijks bestuur heeft toegezegd om in 2018 over participatie te gaan praten en er liggen intussen twee documenten die goed kunnen functioneren voor een beleidsdocument dat wij straks kunnen behandelen. Zorgvuldigheid komt eerst en voor ons hoeft dat niet versneld te worden, dus deze motie zullen wij niet ondersteunen.

De heer Knook: Voorzitter. De begroting is in grote lijnen conform de kadernota, alleen het tekort is groter dan in de kadernota van uitgegaan werd. Dit heeft voor 2018 nog geen grote gevolgen voor de tarieven omdat er meer van de reserves wordt ingezet, maar het baart ons wel zorgen als wij op deze wijze doorgaan, of wij dit allemaal vol kunnen houden. Ieder jaar een maximale tariefstijging houdt ook in dat wij in tien jaar tijd op een tariefstijging van meer dan 50% kunnen uitkomen. Is het niet verstandiger om kritisch te kijken of wij projecten wel zo uitgebreid moeten uitvoeren? Is het soms niet handiger om ze uit te stellen, zeker nu de economie aantrekt en de portefeuilles van aannemers overvol raken en kosten zullen stijgen. Dan kan het interessant zijn om projecten uit te stellen om kosten te besparen. Dan de drie moties. Wij zijn van mening dat wij al voldoende doen voor klimaatinitiatieven en participatie, dus die kunnen wij niet ondersteunen. De motie zonnepanelen, op zich is het een goede zaak om te kijken wat er mogelijk is om op die manier energie op te wekken en aan onze doelstellingen te gaan voldoen, maar wij vinden deze te kort door de bocht om te zeggen dat wij op alle daken zonnepanelen gaan leggen. Eerst zal onderzocht moeten worden wat het rendement is.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter. Dat staat er niet, er staat 'op zoveel mogelijk daken'.

De heer Knook: Wij zijn er net als het CDA voor om eerst te onderzoeken wat het rendement is en welke subsidiemogelijkheden wij kunnen benutten, met name de SDE-subsidie, want als wij die niet kunnen benutten, dan zal het rendement van zonne-energie zeer beperkt zijn. Wij wachten de reactie van het dagelijks bestuur af.

De heer Taks: Voorzitter, onze fractie meent met enkele korte opmerkingen over de begroting te kunnen volstaan. Wij hebben het principiële debat gevoerd bij de kadernota en toen hebben wij vastgesteld dat de

kadernota een voortreffelijke uitwerking is van de hoofdpunten van het bestuursakkoord, een optimale uitvoering van de taken van het waterschap tegen zo laag mogelijke tarieven. Dat wordt in de kadernota en de begroting gegarandeerd, financiële kaders waarbinnen de veiligheid van de bewoners in het gebied van het waterschap wordt gegarandeerd en waar ruimte is voor klimaatadaptatie en verbetering van de waterkwaliteit. Wij zien dit terug in de begroting voor het komende jaar en dat heeft onze instemming. Binnen de financiële kaders kan flexibel worden gewerkt aan concrete plannen, ook kan aan de waterkwaliteit invulling worden gegeven en concretiseren door diverse voorstellen. Er wordt kennelijk een poging gedaan om daar vandaag de laatste stap in te zetten, daar kom ik zo meteen op terug. Onze fractie stemt in met de begroting, en ondanks de forse investeringen in de veiligheid voor burgers en bedrijven, blijven de tarieven binnen de kaders van de kadernota. De VVD heeft gezegd dat er een onvolkomenheid zit in de inflatie, die tarieven zouden lager moeten uitkomen, dat is zo, misschien is dat nog recht te trekken. Wij zijn het eens met de strekking van de opmerking van de VVD. Wij zijn tevreden met de begroting. Wij zijn verblijd met een viertal moties. Ik vind dat hier een paar procedurele opmerkingen over gemaakt mogen worden. Wij hebben een afspraak gemaakt over de gang van zaken in de vergaderingen, om de vergaderkwaliteit te verbeteren en een van de afspraken was dat de moties acht dagen van tevoren zouden worden aangeleverd bij de fracties. Nu zijn de moties gisteren plompverloren rondgestuurd en ik heb er vandaag pas kennis van kunnen nemen en ook geen fractieberaad kunnen plegen. Als wij hier echt aandacht aan moeten geven, dan moeten wij straks om een schorsing vragen om daar fractieberaad over te plegen, maar vooralsnog wachten wij het advies van het dagelijks bestuur af. Een motie die zo geredigeerd wordt, is een heel vreemde figuur. Daar moet u iets over zeggen, voorzitter, want het besluit is een opdracht aan het dagelijks bestuur en dat kan helemaal niet, want een motie is een verzoek, het uitspreken van een wens, dus het zijn eigenlijk amendementen. Als je dat bedoelt, dan moet je dat financieel veel beter verwerken in de begroting en niet met een slag in de lucht ergens tweehonderdvijftigduizend euro (€ 250.000) voor uittrekken zonder enige onderbouwing. Ik vind het heel slecht als wij zo gaan vergaderen, voorzitter.

De heer Schots: Voorzitter. De moties participatie en klimaat zullen door de dijkgraaf behandeld worden en de motie over duurzaamheid en zonnedaken worden behandeld door de heer De jong, daaraan voorafgaand zal ik de vragen over de begroting proberen te beantwoorden. Ik neem de tarief- en lastenstijging en het gat tussen baten en lasten waar verschillenden van u over gesproken hebben, als eerste algemene lijn. Wat u in de begroting ziet, is de uitwerking van de trend die wij bij de kadernota voor tien jaar hebben vastgesteld. In deze begroting is de weerslag in het eerste begrotingsjaar, dus zoveel nieuws is er niet onder de zon. Voor wat betreft de percentages tariefstijging hebben wij een beleidslijn ontwikkeld in de kadernota al enkele jaren terug, die erop neerkomt dat wij werken met voorbeeldprofielen, die hebben wij niet zelf bedacht maar die zijn binnen de Unie en waterschapskringen gemeengoed. In ons algemeen bestuur hebben wij afgesproken dat voor de voorbeeldprofielen voor huishoudens en bedrijven de norm elk jaar aan een bepaald maximum gebonden mag zijn en voor de andere profielen waarin de hoge kosten van watersystemen doortellen, dat die profielen gemiddeld over de hele planperiode voldoen aan deze norm. Dat is de achtergrond van de kadernota en de begroting en daarmee blijven wij binnen de spelregels die het algemeen bestuur heeft vastgesteld. Dat dat in de eerste jaren voor sommige categorieën tot meer dan het gemiddelde van de hele planperiode leidt, dat is al bij de kadernota vastgesteld en voor ongebouwd, natuurterreinen en wegen aangegeven dat er een hele forse kostenstijging zit door de extra kosten van het watersysteem, enerzijds door de hoge lasten van het HWBP en anderzijds de afspraken in het kader van duurzaam financieel beleid om deze kosten niet over vijftig maar over vijf jaar af te schrijven en dat dan de lasten in de eerste jaren omhoog gaan, mag duidelijk zijn. Wij hebben onze reserve Duurzaam Financieel Beleid aangelegd om de eerste periode-effecten een beetje te mitigeren, dus dat is iets wat wij willens en wetens zo gedaan hebben en wat zich nu concreet vertaalt op de manier die u hebt vastgesteld. Dat betekent dat wij ook in de volgende kadernota's de balans tussen kosten en baten goed in de gaten moeten houden en ervoor zorgen dat wij binnen de bandbreedtes voor tarieven op jaarbasis of gemiddeld over de periode blijven. Dat is een opgave die niet gering is en die elk jaar bij de kadernota leidt tot een worsteling in het dagelijks bestuur en de directie voordat het bij u op tafel komt. Dan de opmerkingen van de heer Sneep en de heer Taks over het inflatiepercentage. In de begroting hebben wij het inflatiepercentage aangehouden dat in de kadernota op basis van de grondige analyse van de verwachtingen voor 2018 is neergezet. Deze schattingen zijn gebaseerd op hetgeen financiële instellingen, banken, de ECB en andere instanties over inflatie zeggen en dat betekent dat iedereen daarbij slagen om de arm houdt want niemand weet het en dat betekent dat wij tot een schatting moeten komen van de inflatiepercentages voor de komende jaren. Die schatting is vorig jaar bij de kadernota omstandig gemaakt en toegelicht en in deze begroting is dit percentage opgenomen voor de eerstejaarsuitwerking van de kadernota na toetsing met de laatste inschatting van de financiële instellingen, CPB en ECB en zoals gebruikelijk, zit daar een kleine veiligheidsmarge in om tot het percentage te komen. Zo is de 1,6 tot stand gekomen, dat is geen systeem van ingewikkelde mathematische afrondingen naar boven of beneden, daar zit deze redenering en aanpak achter. Het blijven allemaal schattingen, dat ben ik met u eens, maar je moet er een keer een klap op geven om uiteindelijk tot een percentage te komen. De heer Sneep spreekt over de toename van de risico's versus de afnemende reserves en het weerstandsvermogen dat de risico's dekt. Dat weerstandsvermogen is op dit moment ruim voldoende en bouwt af volgens het reservebeleid dat door het algemeen bestuur is vastgesteld, naar uiteindelijk het

niveau voldoende over een periode van tien jaar. De rekenmethodiek is door de TU Twente ontwikkeld en wordt door veel overheidsinstellingen en door gemeenten toegepast. Het beleid moet ertoe leiden dat wij aan het eind van de periode op voldoende zitten en dat betekent per definitie dat er voldoende dekking is voor de af te dekken risico's, want de risicoanalyse en de kwantificering van de risico's is een nadrukkelijk onderdeel van de bepaling van het weerstandsvermogen. De heer Schouwenaars spreekt over het aanwenden van het afschrijvingsvoordeel uit hoofde van de verlenging afschrijvingstermijn SNB. Daar hebben wij in de financiële commissie al over gesproken en in de vorige vergadering is dat punt ook aan de orde geweest. Ik vind – maar dat heb ik nog niet in het dagelijks bestuur afgestemd – zoals u in de beantwoording van de commissie vindt, dat dat een incidentele bate van tijdelijke aard is en als wij dit niet gedaan hadden, dan hadden wij nu hogere afschrijvingen gehad en dan was het vijf jaar eerder klaar met afschrijven. Nu hebben wij lagere afschrijvingen, maar die lopen vijf jaar langer door. Als je dat saldeert met elkaar over de hele periode, dan kom je keurig op nul uit wat de afschrijvingen betreft, het enige dat je overhoudt, is dat je door de lagere afschrijvingen ook lagere aflossingen van SNB ontvangt, maar ook over een langere periode waardoor de rentelasten iets of wat toenemen. Gezien het neutrale effect over de gehele planperiode, vind ik het niet voor de hand liggen om de baten die wij nu hebben, in DFB te stoppen en over vijf jaar deze er weer uit te halen, want nu hebben wij niet meer de afschrijving die wij anders zouden hebben.

De heer Schouwenaars: Voorzitter, dat was toch de essentie van DFB dat wij incidentele baten in het fonds storten dat wij voor structurele maatregelen zouden kunnen aanwenden?

De heer Schots: Dit is geen structurele bate, dit is een incidentele bate die over vijf jaar met extra lasten gepaard gaat en dan is het op. Daarom vind ik dat deze bate die een heel ander karakter heeft dan de andere baten die wij twee jaar terug in de DFB-reserve gestopt hebben, dat wij dat met deze post niet moeten doen. Dan de heer De Boer. De punten die u naar voren brengt, onttrekking DFB, de stijgingspercentages, voorbeeldprofielen en het weerstandsvermogen heb ik in de beantwoording van zojuist meegenomen. Als ik u daarmee tekort doe, dan hoor ik dat in tweede termijn wel. Dat is in elk geval niet de vooropgezette bedoeling. De heer Kocx, de tekstaanpassing is evident en ik zeg u toe dat wij de tekst aanpassen en beslispunt 9 meer specificeren met de uitzonderingen die wij gemaakt hebben, lijkt mij ook voor de hand liggen, dus dat zullen wij opnemen. Een terechte waarschuwing is dat de vreugde over het gelijk blijven van het ZB-tarief een andere kant heeft, namelijk dat daarmee in andere voorbeeldprofielen de stijging van de watersysteemlasten wat gemitigeerd wordt, dat is zo. Ik heb zojuist al gezegd dat plannen en forecasten van de baten en lastenontwikkeling over de langere termijn een aandachtspunt is en daar duidt u bij dit punt op, denk ik. Mevrouw Korst, afbouw reserves en egalisatiereserves en weerstandsvermogen heb ik al beantwoord. U vraagt of de extra tariefstijging die wij met name bij agrarische bedrijven, gemeenten en natuur constateren waarvan ik net al gezegd heb hoe dat binnen de normen van de hele periode past, of dat met de aanpassing van de kostentoedeling anders ingevuld zou kunnen worden. Dat is een punt van nadere overweging. De kostentoedeling moeten wij volgend jaar aanpassen, daarvoor komen voorstellen uw richting op. Ik zal dit punt daarbij meenemen. Dan maakt u een opmerking over de CAB, Commissie Aanpassing Belastingstelsel, en u leeft in de verwachting dat dit eind december allemaal definitief is, zodat het in 2019 effectief zou kunnen worden. Ik denk dat dat niet het geval is. De CAB is momenteel bezig met een consultatieronde voor de voorstellen die zij uiteindelijk richting de Unie willen brengen. Deze consultatieronde bestaat uit twee onderdelen: volgende week vrijdag is er een klankbordbijeenkomst voor de dagelijks besturen van de waterschappen en begin januari komt er een consultatieronde langs de algemeen besturen, zoals die de vorige zomer of de zomer daarvoor ook geweest is. Ook dan krijgen de algemeen bestuursleden de gelegenheid om te luisteren naar wat de CAB bedacht heeft en daarop te reageren. Pas dan zal het finale rapport van de CAB richting de Unie gaan en het verdere besluitvormingstraject ingaan. Ik ben zo vrij te veronderstellen dat dat nog niet tot effectieve consequenties in 2019 zal leiden, want mijn inschatting is dat hetgeen aanbevolen wordt, redelijk ingewikkeld is en nog een besluitvormingstraject van enige duur nodig zal hebben, niet alleen bij ons maar ook in Den Haag, want voor een deel zal het tot wetswijziging moeten leiden voordat het echt effectief kan zijn. De heer Knook houdt een pleidooi voor beheersing van de tariefstijging in zijn eigen sector en ook bij anderen, daar heb ik al het een en ander over gezegd in mijn beantwoording. De heer Taks refereerde aan het inflatiepercentage, die opmerking van de VVD en daarmee heb ik die van u al geadresseerd. Dan tenslotte Water Natuurlijk die vraagt om voor een stuk invulling te geven aan de beleidsruimte die in de begroting staat en u refereert daarbij aan een tandje erbij bij waterkwaliteit. In de vorige algemene bestuursvergadering hebben wij uitgebreid stilgestaan bij het versnellingsplan waterkwaliteit. Er zijn afspraken gemaakt en besluiten genomen om dat verder te implementeren en er zijn versnellingsacties benoemd en voor zover daar extra financiële middelen voor nodig zijn, zullen deze uit de lumpsumreserve in de begroting ingevuld worden. Ik kan dat op dit moment niet verder concretiseren. De besluitvorming is door het algemeen bestuur uitgevoerd, dat heb ik in de financiële commissie ook toegelicht, dat zijn wij in elk geval niet vergeten. Dan vraagt u of de stijging van de belastingheffing voor natuurterreinen, die opmerking wordt niet voor de eerste keer gemaakt. Bij natuurterreinen en ongebouwd en de wegen speelt hetzelfde effect dat de sterke stijging van lasten in het watersysteem zich vertaalt naar een extra tariefstijging voor deze categorieën, waarbij wij gemiddeld over de tienjaarsperiode van de kadernota keurig netjes binnen de kaders blijven die het algemeen bestuur heeft

vastgesteld. U stelt voor om door een versnelde afbouw van het weerstandsvermogen daar iets aan te doen, maar gezien de beleidslijn die u zelf heeft vastgesteld over hoe het weerstandsvermogen zich over de tien jaar moet ontwikkelen, behoort dat nu niet tot de mogelijkheden. Met ingang van 1 januari 2019 moeten wij wettelijk gezien een aangepaste kostentoedelingsverordening in het leven geroepen hebben. Dat betekent dat nu gewerkt wordt aan de aanpak van een kostentoedelingsonderzoek waartoe binnenkort vanuit de ambtelijke organisatie de bestuursopdracht naar het dagelijks bestuur komt. Dan wordt dit punt bij de kop gepakt en u wordt in de loop van 2018 daarin meegenomen, niet alleen in besluitvormende zin maar ook in het voortraject door middel van een thema-AB of een deel-themavergadering. Dan komt u helemaal in beeld.

De heer De Jong: Voorzitter. De motie over zonnedaken, het is een vreemde opdracht aan het dagelijks bestuur want een repeterende. Op 28 juni jl. hebben wij het versnellingsplan duurzaamheid behandeld en daar zit ook dit onderdeel in. Wij hebben daarin de zonneweides behandeld, waar wij in samenwerking met de burgers kijken via participatie te komen tot projecten, Postcoderoos of SDE-projecten. Als dagelijks bestuur hebben wij dit opgepakt, op het moment dat wij in 2025 volledig duurzaam moeten opwekken, dan moeten wij een voorbeeld nemen aan onze eigen daken. Voorafgaand aan het besluit van 28 juni heb ik in de organisatie gekeken of wij daarvoor zaken op een rij kunnen zetten, daar hadden wij een plan voor klaarliggen dat op 28 juni in werking is gesteld, dus wij zijn al bezig met de opdracht die u hier heeft neergelegd. Er zijn reeds onlangs zonnepanelen aangelegd op de daken van onze werkplaats bij Raamsdonksveer. Dit jaar zal ook op Heijningen nog een pv-installatie neergelegd worden. De andere steunpunten Heerle en Zundert zullen in 2018 de uitvoering krijgen. Bouvigne zal dit jaar uitvoering krijgen en voor Wagenberg wordt een onderzoek verricht vanwege asbestsanering. Dit zijn objecten waar een kleine aansluiting geldt en waar wij zelf vanuit de exploitatie investeringen kunnen doen. Misschien had dit bij de mededelingen medegedeeld moeten zijn, maar zoals u gevraagd heeft in juni, zijn wij in uitvoering gegaan. De motie is sympathiek, maar draagt niet bij aan waar het toe dient.

De voorzitter: Ik zal in algemene zin de opmerking van de heer Taks adresseren. De moties wijzen op een enorme betrokkenheid en de vraag om versnelling is hartstikke mooi, maar de keerzijde is dat als wij ineens besluiten om iets te versnellen, wij niet doen wat de Erasmus Universiteit bij een ander agendapunt vraagt, namelijk om weloverwogen stap na stap te zetten. Ik heb het idee dat ik gemotiveerd ben op de twee onderwerpen, participatie en klimaat, u wel te volgen, maar ik verstoor ook een ander ritme. Als wij spreken over klimaat en u heeft al een versnellingsdebat in juni gehad – daar was ik niet bij – en er zit een aansporing in, maar u heeft toen een krediet van zevenhonderdduizend euro (€ 700.000 euro) vastgelegd waarvan nu een stuk uitgenomen wordt, om dat te concretiseren. In mijn beleving vraagt u een stimuleringsregeling te ontwerpen voor tweehonderdvijftigduizend euro (€ 250.000) die u uit het totaalbedrag van zevenhonderdduizend euro (€ 700.000) wilt initiëren. Dat komt buitengewoon sympathiek over, maar de volgorde zou wat mij betreft zijn, wat doen wij met die zeven ton (€ 700.000) en vervolgens wil ik welwillend kijken of een stimuleringsregeling daarin past, maar ook rekening houden met wat door Bedrijven wordt gezegd, wat is het maatschappelijke effect van een stimuleringsregeling? Ik ben het met u eens dat bij bebouwd gebied daar de noodzaak ligt om tegen de achtergrond van het klimaatvraagstuk toch actiever te worden. Deze discussie hebben wij toevallig deze week ook in het dagelijks bestuur gehad. Het oogt heel sympathiek om tegen schoolpleinen te zeggen, hier is wat geld van het waterschap en veel succes, maar ik weet niet waar het einde en het begin is. Dit vereist een iets diepere benadering. Naar de toekomst toe zou ik de moties graag eerder ontvangen, want dan krijgt u een veel beter antwoord dan wanneer u ineens iets van ons vraagt. De lijn om superactief te zijn op het terrein van klimaat, wij zullen volgend jaar zeker momenten creëren om met u door te praten en dan wil ik op dat moment graag terugkomen op de stimuleringsregeling. Ik geef u in overweging de motie dus niet in stemming te brengen, maar hem gewoon aan te houden. Dit gaat gewoon te snel, lerend van het rapport van de universiteit en dat je ook over je enthousiasme kunt struikelen en dat is hier aan de orde. Over participatie een soortgelijke opmerking. Wij constateren dat het algemeen bestuur het participatiebeleid van het waterschap niet heeft vastgesteld, dus wij doen vanavond het voorstel om dat wel te gaan doen. Wij willen graag met u een goed voorbereid gesprek voeren om het participatiebeleid naar de toekomst vast te leggen. Als u zegt, dat moet sneller, dan wil ik u in overweging geven, daar komen wij zo meteen over te spreken – ik wil professor Van Buren welkom heten die is binnengekomen – daar zitten leereffecten in en die kunnen wij vanavond wel in de kast leggen, maar daar zijn ze te waardevol voor. Dus wij zullen het participatiebeleid dat in het verleden door het dagelijks bestuur is vastgelegd, moeten herijken en daar horen die aanbevelingen bij en die gaan vooral over waar het mis is gegaan, dat op enig moment het verwachtingenmanagement weleens anders kan uitwerken dan het meegroeien van tevoren. Dus dat vind ik een punt, de teleurstelling kan er ook zijn als wij dat te snel doen. Ik ben in algemene zin van heel snel, maar ook waakzaam als het te snel gaat. Bij het participatiebeleid, wij reiken vanuit het dagelijks bestuur aan, u krijgt de gelegenheid om het participatiebeleid vast te leggen. Wanneer dat precies is, ik voel uw aansporing maar om te zeggen, wij doen het meteen in februari, dan had de uitwerking van de aanbevelingen van de universiteit op alle andere projecten al bijna klaar moeten zijn. Dan wordt het een soort drijvende operatie en daar aarzel ik over. Daarom een aansporing voor 100% ondersteund, maar als u het heel snel hier wilt hebben. Het tweede aandachtspunt dat ik in overweging geef, afgelopen vrijdag waren wij op de boot om naar de regionale

keringen te kijken. Dat zijn grote projecten en in die grote participatieprojecten zitten precies wat u vraagt uitwerkingsinitiatieven, maar die zitten in de verschillende projecten. Als u daarnaast nog andere uitwerkingsprojecten wilt, dan heb ik enerzijds de grote projecten waar het de komende jaren over gaat, hoe wij omgaan met het Markdal, daar horen uitwerkingstrajecten bij, maar als u daarnaast nog andere uitwerkingstrajecten wilt, dan kan het elkaar gaan bijten. Dus samengevat, ik zou maar daar moeten wij een keer in de werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing over praten, als in het verleden al een afspraak gemaakt is op welke momenten dient u de moties of amendementen in, die is niet gemaakt? Ik vind wel de overweging om daar even over na te denken, als die op het laatste moment worden voorgelegd, dan hebben wij andere voorbereidingen dan wij doorgaans in het dagelijks bestuur en in de communicatie in de eigen ambtelijke organisatie hebben.

Tweede termijn

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, dank voor uw uitleg. Laat ik maar met het procedurele punt van de moties beginnen. Het is goed dat de fracties via de voorzitters daarover in overleg treden, want een motie kan ter plekke worden ingediend als de vergadering daarom vraagt.

De voorzitter: Dat gebeurt in elke gemeente in Nederland, maar dan is het de vraag of dat per saldo tot betere besluitvorming leidt. U heeft het volste recht.

Mevrouw Van den Berg: Dat wilde ik net zeggen, vandaar dat wij het wel ter harte nemen om het daar eerder over te hebben met onze collega's. Ik bedank het dagelijks bestuur voor de antwoorden. Ik heb nog een aandachtspuntje in de communicatie over de verhoging voor de specifieke groepen om daar in de communicatie specifiek aandacht aan te besteden. Soms is het onduidelijk en bijna niet uit te leggen. Wij moeten constant naar onze achterban uitleggen waarom hun tarieven sneller stijgen dan de andere. Dus graag in overleg met de gebiedspartners deze toelichting geven waarom de belasting voor deze partners sneller stijgt. Dan onze moties, dank aan mijn collega's voor hun reacties. Dank aan het CDA en het dagelijks bestuur voor het verzoek om de moties aan te houden. De motie klimaat, deze regeling is niet door ons bedacht, maar is bij een van onze collega's zeer effectief en wenselijk, bij Aa en Maas. Daar is een evaluatie gemaakt van de lopende regeling. Dus dagelijks bestuur, doe er je voordeel mee en vraag na bij Aa en Maas hoe effectief en bruikbaar deze klimaatregeling is, want bij Aa en Maas is de regeling onlangs vernieuwd en die regeling wordt zeer gewaardeerd door alle partners en ingezetenen. Het is dus niet iets wat ik bedenk, want ik kijk goed bij collega-waterschappen wat die aan het doen zijn en deze regeling is zeer gewaardeerd bij hun partners en ingezetenen. Wij houden hem aan, zodat wij het voorstel van het dagelijks bestuur kunnen afwachten en dank voor de steun van Ons Water/Waterbreed en het CDA voor het meedenken om dit soort initiatieven in ons waterschap gericht te maken. De motie zonnedaken. Ik ben blij verrast dat wij al actief aan de slag zijn. In ons duurzaamheidsplan hebben wij niet specifiek over zonnedaken gesproken, maar alleen over zonneweiden. Ik hier zeer content mee, maar ik zou graag de uitwerking willen zien waar dat allemaal gebeurt, dus een mededeling de volgende keer over wat wij aan het doen zijn, zou prachtig zijn. Chapeau voor het dagelijks bestuur dat ze daarmee aan de slag zijn, iets wat wij uit de plannen niet konden destilleren, dus vandaar deze motie. De motie is ingetrokken.

Mevrouw Bonthuis: Voorzitter. De motie participatie, dank aan de collega's voor hun bijdragen. Ik voel bij velen – maar niet bij iedereen – een behoorlijk gevoel van sympathie en het feit dat de voorzitter de aansporing serieus neemt. Dat wordt weer eens bevestigd door het gremium hier. U gaf aan dat het beleid er al ligt, maar dat is in onze ogen te versnipperd. Wij hebben meerdere aanleidingen om het wel stevig neer te zetten. Als de participatieladder het beleid is, dan vind ik dat te mager. Misschien is er dat een om opnieuw te bekijken of wij daar op deze manier nog steeds achter staan, ook na het rapport Geertruidenberg. Ik kan mij de opmerking van de VVD prima voorstellen, dat als wij met elkaar een tandje strakker zouden willen, het is een van de uitwerkingsrichtingen maar dan moeten wij daarover bediscussiëren, vaststellen en opschrijven. Dat is steeds onze zoektocht geweest op dit punt. De urgentie wordt gevoeld, laten wij hem zo snel als mogelijk wel zorgvuldig oppakken.

De voorzitter: Ik begrijp van de secretaris-directeur dat het beleid voor participatie is vastgesteld door het dagelijks bestuur, dus er is een beleidsdocument en ik stel voor dat te verrijken met de aanbevelingen van de universiteit en op een moment dat het goed is doordacht, hier te bespreken. Dan gaan wij het op die manier oppakken.

Mevrouw Bonthuis: Goed te horen dat er dagelijks bestuursbeleid is, maar is dat algemeen bestuursbeleid?

De voorzitter: Nee, want u heeft het niet vastgesteld. De uitnodiging is om voor het wij-gevoel ook met het algemeen bestuur om dat door het algemeen bestuur te laten vaststellen en te actualiseren, gelet op de opmerkingen hier en uit het evaluatierapport. Mag ik veronderstellen dat u de motie aanhoudt? Dank u wel.

De heer Schouwenaars: Voorzitter, als mede-indieners aangeven de moties aan te willen houden, wie ben ik dan om dat niet te doen. Mocht er rondom participatie voor de kadernota niks gebeurd zijn en wij hebben niks gehoord van het dagelijks bestuur, dan zal ik u er op dat moment aan herinneren dat deze motie nog steeds zweeft. Het is de intentie van de motie om dingen strakker weg te zetten en niet te laten schuiven. Ik wil er in deze bestuursperiode nog wat knopen over doorhakken.

De voorzitter: Dat signaal is goed overgekomen. In het stuk van vanavond stond niet 'tijdig', maar om dat rond de zomer te doen.

De heer De Boer: Voorzitter. Onze fractie ondersteunt volledig de reactie van het dagelijks bestuur op de moties. Wat ons betreft is het overbodig om de moties nog in stemming te brengen. Wij willen wel onze sympathie uitspreken voor de achterliggende bedoeling van de moties en het aangeven van accenten als het gaat om de koers als duurzame overheidsorganisatie, dat wij daarmee het goede voorbeeld geven, een goede zaak ook voor de uitstraling en beeldvorming van het waterschap en daar hebben wij ook baat bij. Een stimuleringsregeling zou effectief kunnen zijn voor het aanzwengelen van initiatieven door derden. Dus sympathie, en wij komen er zeker in een later stadium nog op terug.

Mevrouw Korst: De portefeuillehouder wordt bedankt voor zijn antwoord op de kostentoedelingsverordening zoals die volgend jaar vastgesteld zou kunnen worden. Wij hopen wel voor de nieuwe bestuursperiode.

De heer Schots: De kostentoedeling kent een wettelijke looptijd van vijf jaar. Wij moeten een keer in de vijf jaar de kostentoedeling herzien, dat betekent dat wij dat volgend jaar doen, de ingangsdatum is 1 januari 2019, net voor aanvang van de nieuwe bestuursperiode.

Mevrouw Korst: Hartelijk dank hiervoor, dat had ik niet goed verstaan.

De heer Schouwenaars: Wordt in Unie-verband overwogen om die wettelijke termijn op te rekken in het kader van de discussie die nu binnen de CAB loopt? Als je per se de datum van 2019 moet halen omdat het wettelijk geregeld is, kan het conflicteren met de trein die binnen het CAB loopt.

De heer Schots: Ik kan daar het antwoord niet op geven, maar misschien de secretaris-directeur.

De heer Van Stokkom: Voorzitter. Het is niet gebruikelijk om uit de CAB te citeren, maar dit is een zaak van de Unie die overwogen heeft, juist omdat de behandeling en ontwikkeling van de voorstellen van de CAB meer tijd in beslag neemt en er na besluitvorming door het Uniebestuur er ook nog een traject zal zijn bij het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, dat het nu wijs is om de kostentoedelingsonderzoeken in het komende jaar te doen. Dat geldt voor vele waterschappen, en niet nu al te anticiperen op wat de CAB mogelijkerwijs gaat adviseren. Dus volgend jaar zal op basis van een bestuursopdracht met inschakeling van het algemeen bestuur een kostentoedelingsonderzoek worden uitgevoerd op basis van de huidige stand van wet- en regelgeving.

De voorzitter: Bij punt 9 hebben wij afgesproken om toe te voegen "behoudens voor het sociaal statuut provincie". De motie over de daken is ingetrokken, de motie over klimaat is aangehouden en de motie over participatie ook.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met:
1. De begroting 2018;
2. Een onttrekking van drie miljoen vierhonderdachtenzeventigduizend honderdtien euro (€ 3.478.110) uit de egalisatiereserve Watersysteembeheer;
3. Een onttrekking van twee miljoen honderdtweeduizend tweehonderdnegenenzeventig euro (€ 2.102.297)(uit de egalisatiereserve Zuiveringsbeheer);
4. Een toevoeging van zeshonderdtachtigduizendtweehonderdvijfenveertig euro (€ 680.245) aan de bestemmingsreserve DFB Watersystemen;
5. Een toevoeging van zevenhonderdeenennegentigduizend vierhonderddrieënzeventig euro (€ 791.473) aan de bestemmingsreserve DFB Zuiveringsbeheer;
6. Een onttrekking van een miljoen negenhonderdtweeëndertigduizend negenhonderdtweeëntwintig euro (€ 1.932.922) uit de bestemmingsreserve DFB Watersystemen;
7. Een onttrekking van negenhonderdeenenveertigduizendnegenhonderd- negenenzeventig euro (€ 941.979) uit de bestemmingsreserve DFB Zuiveringsbeheer;
8. Vaststelling van het subsidieplafond voor het verstrekken van subsidies volgens de regeling "Aanpak van emissies uit diffuse bronnen" voor 2018 op zesendertigduizend euro (€ 36.000);
9. Met ingang van 2018 geen rente meer toe te rekenen aan reserves en voorzieningen met uitzondering van de voorziening uitvoering sociaal statuut provincie Noord-Brabant.

3.a.2. Vaststelling belastingverordeningen 2018

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met:
1. De vaststelling van de Verordening verontreinigingsheffing Waterschap Brabantse Delta 2018 en de daarbij behorende bijlagen I en II;
2. De vaststelling van de Verordening watersysteemheffing Waterschap Brabantse Delta 2018;
3. De vaststelling van de Verordening zuiveringsheffing Waterschap Brabantse Delta 2018 en de daarbij behorende bijlagen I en II.

3.a.3. Mandatering van het dagelijks bestuur tot het verstrekken van uitvoeringskredieten 2018

De voorzitter: Dit is de eerste keer dat wij op hoofdlijnen besturen en ik wil mijn waardering uitspreken dat dat meteen, er zijn slechts acht voorstellen waar u het woord over zou willen voeren, het dagelijks bestuur legt het voorstel voor om er van de acht in ieder geval vijf over te nemen, en daar blijft het aan het algemeen bestuur dat u over die voorstellen blijft gaan. Dat is de lijn die voorligt. Er zijn drie kleinere voorstellen waarvan wij denken dat die gemandateerd kunnen worden aan het dagelijks bestuur. Wie wil hierover het woord voeren?

De heer Van der Aa: Voorzitter. Ik wil tevredenheid uitspreken namens onze fractie aangaande het proces dat gelopen is, dus de twee rondes van technische vragen en dan komen wij tot dit voorstel dat in beknopte zin is weergegeven in het laatste document waarin die acht mogelijke bespreekgevallen zitten. Ik wil mij beperken tot de lijst. Daarin staat een achttal projecten met in de laatste twee kolommen een ambtelijk voorstel. Ik begrijp nu uit uw mededeling dat het een voorstel van het dagelijks bestuur is geworden. Zo verstond ik uw reactie.

De voorzitter: Om verwarring te voorkomen heeft de portefeuillehouder het woord.

De heer Schots: In de werkwijze hebben wij afgesproken dat in deze laatste fase op grond van de input van de fracties een ambtelijk voorstel van de secretaris-directeur komt, waar u uw zegje over kunt doen en uw mening over kunt uitspreken. Het dagelijks bestuur heeft afgelopen dinsdag besloten dit ambtelijk voorstel te volgen.

De heer Van der Aa: Dat is prima, dan is het helder en dan hoeven wij die discussie tussen de secretaris-directeur en de rest van het dagelijks bestuur niet te verwachten. Het is een stukje finale van bestuurlijke vernieuwing. Het valt mij op dat in de op twee na laatste kolom steeds vier of vijf fracties zijn genoemd die een voorstel doen om de projecten of het krediet aan het algemeen bestuur te houden. Van die vijf projecten heeft een van de fracties gevraagd een aan onszelf te houden en dan zie ik tot mijn verbazing dat dat bij projecten 2, 3 en 8 niet gebeurt. Bij punt 5 staat dat misschien de vragensteller – die overigens helaas niet aanwezig is – mogelijk vindt dat er een debat kan plaatsvinden over de aard en de randvoorwaarden en bij punt 7 staat dat er accenten meegegeven gaan worden, dus mij verbaast het dat die drie in de linker kolom zijn blijven staan. Dan kunt u verwachten dat wij als CDA ook reageren op nummer 8, want voor hetzelfde geld als bij de voorgaande, bij nummer 3, kan dit bestuurlijk gevoelig liggen, dus de organisatie van de waterschapsverkiezingen, dus in hoeverre gaan wij in dit hele gebeuren dat ons te wachten staat. Dat is de verbazing, niettemin zijn wij tevreden met het voorstel. Eigenlijk de vraag, waarom die andere drie op het linker rijtje zijn blijven staan. Bij het voetballen is dat een goede zaak, maar hier is het linker rijtje toch een beetje gedegradeerd.

De heer Kocx: Voorzitter, mijn voorganger heeft al veel gras voor mijn voeten weggemaaid en ik constateer dat wij in Breda niet vaak in het linker rijtje staan, maar dat is een ander onderwerp. Wij hebben een prima proces doorlopen. Wij hebben een heel mooi boekwerk gekregen met heel veel projecten. Ik was een beetje bang voor een Poolse landdag, die wil dit en die wil dat en wij krijgen een eindeloze lijst, dus ik vind het mooi dat wij de lijst hebben kunnen beperken van negen pagina's naar uiteindelijk acht thema's waarvan het ambtelijk advies en dat van het dagelijks bestuur is om vijf aan het algemeen bestuur te laten en drie alsnog doen. Ik meen mij te herinneren maar corrigeer mij als dat niet zo is, wij hebben in dit boekwerk al veel verstrekte uitvoeringskredieten staan en volgens mij hadden wij afgesproken dat wij daar geen vragen meer over zouden gaan stellen. De intentie was om vragen te stellen over degene die wij gaan mandateren en toen ik alle technische vragen en antwoorden las, dacht ik, volgens mij komen hier veel dingen voorbij die wij al lang en breed hebben besloten. Ik zou aan mijn collega-algemeen bestuursleden willen meegeven, laten wij het volgend jaar anders doen, dat scheelt een hoop leeswerk en veel werk voor het ambtelijk apparaat om dat allemaal uit te zoeken, terwijl het eigenlijk populair gezegd, mosterd na de maaltijd is. Ik zou punt 5, Halstersch Laag Oudland, alleen door Natuurterreinen aangemeld en 7 actieplan Veiligheid alleen door de PvdA aangemeld. Natuurlijk wil iemand een debat of uitgangspunten meegeven, maar dat geldt volgens mij voor alle punten die hierin staan. Wij willen het dagelijks bestuur juist het vertrouwen geven om dingen uit te voeren en wij houden de vinger aan de pols bij de managementletter en voortgangsrapportage.

Mijn voorstel is om punten 5 en 7 ook te mandateren, want wij willen toch zoveel mogelijk mandateren en er is maar een fractie die zegt, wij willen het. Dan een laatste punt, wat ik graag zou willen hebben is om de punten die bij het algemeen bestuur blijven en niet gemandateerd worden en die dus volgend jaar hier terug op tafel komen, in de stukken die wij daarover dan krijgen, duidelijk aan te geven welke partijen het hebben aangemeld om niet te mandateren, want van die partijen mogen wij dan in de vergadering de inbreng verwachten om te zien, was het nou goed dat wij dit niet hebben gemandateerd of hadden wij het misschien toch kunnen mandateren. Een mooie les voor volgend jaar.

De heer Mureau: Voorzitter, wij hebben het er met elkaar al enkel jaren over, sturen op hoofdlijnen en hier liggen nu de tastbare resultaten van bestuurlijke vernieuwing. Het is wennen, mijnheer Kocx noemde het al, eenentwintig (21) pagina's met vragen en antwoorden. Daar kunnen wij een les uittrekken. Uiteindelijk resulteert dit in het mandateren van het grootste gedeelte van de uitvoeringskredieten en daaruit spreekt een groot vertrouwen in het dagelijks bestuur. Ik denk dat dat een compliment is van het algemeen bestuur aan het dagelijks bestuur, maar dat wij het ook zelf als algemeen bestuur als een compliment mogen opvatten. Wij gaan daadwerkelijk besturen op hoofdlijnen. Niet alle voorstellen komen terug in het ambtelijk voorstel. Enerzijds ondersteunen wij het voorstel van de heer Kocx, kunnen wij niet nog een aantal voorstellen meer mandateren, anderzijds, het is het eerste jaar dat wij dit doen en laten wij een aantal projecten bij enige twijfel, toch maar bij het algemeen bestuur houden en misschien dat wij volgend jaar een paar extra projecten aan het dagelijks bestuur mandateren. Onze fractie ondersteunt het voorstel van harte.

De heer Schouwenaars: Voorzitter. Laten wij de complimenten aan onszelf geven, omdat dit procedureel best aardig is gelopen en dat wij uiteindelijk het hele boekwerk aan het dagelijks bestuur geven, jongens, doe er wat goeds mee en hou ons op de hoogte. Ik denk dat dit een hele goede stap is. In de adviesnota waarin dit proces is beschreven, stond ook een tussenstap in de commissie Financiën. Ik heb er in de commissie Financiën al duiding aan gegeven, dan hadden wij de discussie van vanavond voor driekwart daar kunnen voeren om inhoudelijk dieper met elkaar te duiken van, waarom wil fractie A iets wel mandateren en fractie B niet, iedereen neigt ernaar om te zeggen dat wat in de rechter kolom blauw is, laten wij dat maar doen, maar wanneer wij daar in de commissie Financiën een kwartiertje over gesproken hadden, dan waren er misschien een aantal naar de andere kolom gegaan en andersom. Maar goed, al doende leert men, laten wij dat voor volgend jaar kijken om dat dan wel te doen. Ik zal even toelichten waarom wij punt 2 graag aan het algemeen bestuur willen houden. De argumenten van het voorstel van de secretaris-directeur is, het betreft hier reguliere planmatige vervanging van materieel, niet bestuurlijk gevoelig. Hier zouden wij ook kunnen zeggen, het is juist politiek-bestuurlijk gevoelig. Waarom zouden wij niet specifiek technisch uniek materieel in het eigen schap willen leggen, terwijl het in de markt vrij snel voorhanden is? Dat antwoord krijg ik op onze technische vragen, is het specifiek materieel dat een ander niet heeft? Nee, dat is het niet, het is volop verkrijgbaar. Daarom wil ik de discussie in het algemeen bestuur voeren, welke dingen in onze calamiteitenorganisatie zijn strikt noodzakelijk om zelf in eigen beheer te hebben en welke zouden wij met andere partijen beter georganiseerd kunnen hebben. Ik snap dat de veiligheidsregio brandweerauto's moet hebben, want er zijn maar weinig particulieren die een brandweerauto hebben, maar ook dat soort dingen, in samenspraak met onder andere de veiligheidsregio zouden wij wellicht tot andere keuzes kunnen komen en die discussie wil ik een keer in het algemeen bestuur voeren en daarin word ik versterkt door het antwoord op de technische vragen. Onze vraag over punt 8, misschien sluit die wel aan bij het CDA. Daar staat, het organiseren van waterschapsverkiezingen. Door het CDA is gevraagd om dit aan het algemeen bestuur te houden. Ik zou daarin een stap verder willen gaan en een andere stap willen maken, waarom zou je überhaupt waterschapsverkiezingen in een project stoppen en een investering noemen. Dat is een reguliere activiteit die gewoon een keer in de vier jaar terugkomt, die kunnen wij in de reguliere bedrijfsvoering meenemen. Dat hoeft niet eens op een investeringslijst. Deze discussie had ik voor een groot deel graag willen voeren, maar als wij vanavond over punt 2 wat noties van het dagelijks bestuur mee zouden kunnen krijgen, de rest kunnen wij ondersteunen.

De heer Van Dam: Voorzitter. Mooi hoe dit proces verlopen is wat geleid heeft tot een lijst met acht punten. Wij kunnen ons daar in grote lijnen in vinden. 2018 is een pilotjaar en er gaat een evaluatie plaatsvinden. Nu moet u mij even helpen, ik heb begrepen dat de volgende keer als wij investeringsplannen op dezelfde manier willen vaststellen, dat het bij de kadernota 2019-2028 gaat gebeuren. De besluitvorming daarover vindt plaats in het algemeen bestuur van juni 2018. Dan kun je nog geen evaluatie hebben, dus dat zou voor mij inhouden dat je pas de tweede keer over een evaluatie kunt spreken, dus graag hier wat duidelijkheid over.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, het was in onze fractie wel een worsteling welke projecten ga ja mandateren, waarom doe je dat, wat voor criteria stel je dan vast. Mijn collega en ik zeiden al grappig, is dit nou bestuurlijke vernieuwing? Dan zitten wij echt op informatie alle details door te spreken wat wij willen weten van projecten. Wij willen graag mee in de flow en sturen op hoofdlijnen en dus gaan wij dit experiment aan en wij hopen dat het dagelijks bestuur aan al onze verwachtingen gaat voldoen.

De heer Taks: Voorzitter, wij zouden het liefst alle investeringskredieten willen mandateren aan het dagelijks bestuur maar uit respect voor de fracties dat die vijf voorstellen toch aan het algemeen bestuur blijven, maar wij hopen dat het volgend jaar een kleiner aantal is.

De heer Schots: Voorzitter. Ik wil op de eerste plaats de ambtelijke organisatie en alle mensen die gewerkt hebben aan de projectvoorstellen, complimenten maken voor hoe zij dit novum opgepakt hebben. Dat is nagenoeg rimpelloos verlopen en dat is iets heel bijzonders voor iets heel nieuws en bijzonders. Ook dank aan alle fracties die aan deze nieuwe werkwijze hebben meegewerkt om strak binnen het tijdschema dat van tevoren vastgelegd was, vragen en antwoorden hebben kunnen uitwisselen, waardoor wij vanavond over een lijstje van slechts acht punten hoeven te spreken. Ik herhaal nogmaals complimenten aan iedereen die daar zijn bijdrage aan geleverd heeft. Het punt van mijnheer Kocx van de reeds verstrekte uitvoeringskredieten niet meer in dit verhaal meenemen, ik denk dat dat heel verstandig is. Wij hebben in de instructie met vette letters aangegeven dat er over deze projecten geen vragen meer gesteld mochten worden, maar dat heeft u in grote getalen naast zich neergelegd. Wij hebben toen overwogen om dat niet bot te beantwoorden met nee, maar dan de moeite te nemen om daar nog wat antwoorden op te geven en ik weet wat voor extra werk dat in de ambtelijke organisatie geweest is om dat op een goede manier te doen. Ik hoop dat wij kunnen afspreken dat wij dat volgend jaar in lijn met het voorstel van de heer Kocx voortaan niet meer doen. De heer Van der Aa, waterschapsverkiezingen. Het budget is voor meer dan negentig procent (90%) onze bijdrage aan de Unie van Waterschappen voor de landelijke verkiezingskosten waar wij nul komma nul invloed op hebben. Dat is zoiets als het HWBP, hier is de rekening en wilt u dat alstublieft betalen, alleen bij de verkiezingen moet dat wat sneller dan bij het HWBP, denk ik, dat is de reden in het ambtelijk advies om dat bij het dagelijks bestuur te houden. Dat hebben wij volledig omarmd en ik hoop dat u na deze toelichting daarmee kunt leven. De heer Schouwenaars heeft in de financiële commissie al gezegd dat u in de verwachting leefde dat het daar behandeld zou worden, maar wij hebben toen gezegd dat dat nadrukkelijk niet afgesproken was. Waarom? Omdat het bij deze projecten natuurlijk om geld gaat, maar het beoordelen van investeringen gaat over veel meer dan alleen maar geld en als wij dat tot het primaat van de financiële commissie maken, dan maken wij het een beetje te eng. Dat is onze inschatting. Ik wil u wel toezeggen dat wij dit punt in de evaluatie die aanstaande is, gewoon meenemen.

De heer Schouwenaars: Als het in de evaluatie wordt meegenomen, dan wil ik verzoeken om de adviesnota die wij toen hebben vastgesteld, nog eens terug te lezen, want daar staat het expliciet in. Ik kan er goed mee leven dat wij het uiteindelijk niet gedaan hebben, want er is uiteindelijk een mooi product uitgekomen, maar volgens mij is het niet volgens de afspraken, maar goed.

De heer Schots: Oké, dit maakt onderdeel uit van de evaluatie. Dan uw opmerking over het materieel. U refereert daar vier of vijf keer aan de calamiteitenorganisatie, maar dit gaat over onze bedrijfsauto's, maaivoertuigen en alle materialen die wij elke dag nodig hebben om ons werk te doen. Dat is een krediet dat elk jaar terugkomt en dat is zo routineus, dat wij ons in navolging van het ambtelijk advies niet konden voorstellen dat u daar als algemeen bestuur uitgebreid tijd aan wilt besteden.

De heer Schouwenaars: Jammer dat u dit niet hebt vermeld in de technische antwoorden. Dan had ik onmiddellijk ja gezegd.

De heer Schots: Oké. De heer Van Dam vraagt aandacht voor de tijdigheid van de evaluatie. Wat ons betreft kan deze evaluatie heel snel gebeuren. Het proces is nu gelopen met alle opmerkingen die gemaakt zijn en ik denk – maar dan moet ik mevrouw Musters aankijken – dat wij de evaluatie zeker niet tot over de volgende kadernota heen tillen maar daar van tevoren aandacht aan willen besteden om daar de leerpunten uit te halen. Zo mogelijk mag u daar nog wat aan toevoegen.

Mevrouw Musters: Voor dit proces gaan wij de komende week met de werkgroep evalueren en zullen wij het bestuur wellicht over raadplegen, maar gedurende het jaar zal blijken of wij de projecten uitvoeren zoals wij dat afgesproken hebben. Ik ben wel van mening dat wij in het derde kwartaal gaan evalueren, maar of dat mee kan met de begroting, is de vraag, want dan evalueer je maar een half jaar. Daar moeten wij het misschien nog even over hebben, de uitkomst van de evaluatie, hoe wij die willen meenemen in de volgende begroting, dan moeten wij eerder starten en dan evalueren wij over een halfjaar. Dat is de vraag.

De heer Schots: Ik denk in elk geval dat het proces wat wij tot nu toe gelopen hebben met de punten die genoemd zijn, dat is klaar, dat kunnen wij evalueren. Hoe het straks gaat, wanneer het dagelijks bestuur uw VK's gaat verlenen die vervolgens niet binnen de marges vallen die u heeft afgesproken, dat is een nieuw deel van het proces en dat gaat vanaf datum x tot 31 december 2018 lopen en daar kun je lopende de rit wel wat over zeggen, maar dat kun je pas integraal evalueren als die periode voorbij is. Daarmee heb ik de vragen beantwoord.

Tweede termijn

De heer Van der Aa: Dank voor de beantwoording. De heer Schots gaf precies datgene aan wat ons heeft getriggerd in project nummer 8. Hij zei, negentig procent (90%) gaat naar de Unie in verband met de kosten bij de gemeenten en dergelijke, dat is precies de reden waarom wij het op de agenda hadden willen houden. Onze zorg namelijk, want in dit geval is tien procent (10%) honderdvijftigduizend euro (€ 150.000) kosten die wij in ons gebied gaan maken met onze eigen medewerkers en wij waren bezorgd dat er niet ruimte genoeg zou zijn in de communicatieve sfeer en het benaderen van onze burgers in media-aandacht en daar tekort zouden komen. Dat was het punt, of die tien procent (10%) niet te weinig zou zijn. Wij doen een appèl op voldoende aandacht te geven aan de verkiezingen en het bestaan van het waterschap medio 2019. Volgend jaar is het belangrijk om lopende projecten waarvoor een aanvullend krediet gevraagd wordt, ergens een plaats te geven in het geheel, zodanig dat het recht doet aan de functie van het algemeen bestuur bij de kredietverlening en anderzijds ook in de visie van besturen op hoofdlijnen. Nu vallen ze een beetje tussen wal en schip.

De voorzitter: Over de verkiezingen, in december spreken wij al op een avond over communicatie en dan gaat het natuurlijk ook over de relatie tussen communicatie en de verkiezingen. Als wij het hebben over de investeringslijst, dat is nog iets anders dan wanneer wij het gaan hebben over de onderwerpen. U wordt denk ik, op uw wenken bediend.

Besloten: Het algemeen bestuur besluit:

1. **De besluitvorming over de kredietverstrekking voor de investeringen als genoemd in de bijlage bij het besluit te mandateren aan het dagelijks bestuur, mits bij het toekennen van de uitvoeringskredieten wordt gehandeld binnen de vooraf vastgelegde bandbreedte.**
2. **De besluitvorming over de kredietverstrekking voor de volgende investeringen in 2018 voor te behouden aan het algemeen bestuur:**

- **Planuitwerking Dijkversterking 14A Geertruidenberg en Amertak**
- **Opstellen kaderrichtlijn water watersysteemanalyses tranche 2**
- **Uitvoeren integrale maatregelen Halsterslaag en Oudland**
- **Aanpassen watersysteem en –kering bij Waalwijk**
- **Uitvoeren actieplan veiligheid Brabantse Delta.**

3. **neemt kennis van het Investeringsplan 2018.**

3.b. Evaluatie participatieproces Geertruidenberg en Amertak

De voorzitter: De procedure is om dit te behandelen als een rapport van de rekenkamercommissie. Dat betekent dat voor de behandeling de heer Van Buren, hoogleraar in Rotterdam die hier aanwezig is, desgewenst vragen kan beantwoorden. Ik wil de heer van Buren bedanken namens het dagelijks bestuur voor het rapport en ik wacht even af wat het algemeen bestuur daarvan vindt. Welkom. Ik stel voor met de vragen te beginnen.

Mevrouw Bonthuis: Voorzitter. Ik attendeer u erop dat wij een motie willen indienen. Dat moet ik volgens mij aan het begin van de behandeling van een punt aangeven. Bij deze.

De voorzitter: Wij stellen eerst de vragen aan de heer Van Buren en daarna de behandeling en dan heeft de fractie Water Natuurlijk aangekondigd een motie te willen indienen.

Mevrouw Franssen: Voorzitter. Dank u wel dat u zo geduldig op ons gewacht heeft. Participatie is een hot item, dat weet u als geen ander. U heeft een ontzettend goed rapport geschreven met een aantal aanbevelingen. Het zou fijn zijn geweest denk ik, om daarin wat nuanceringen aan te brengen, want participatie met burgers is iets anders dan participeren met bedrijven of gemeenten en dergelijke. Misschien kunt u daar nog iets op aanvullen, dat zou fijn zijn. Wij hebben hier een participatietraject gehad met burgers en daar is denk ik, een specifiekere aanpak voor nodig dan u in uw rapport en aanbevelingen beschreven heeft. Misschien wilt u daarop ingaan.

De heer Schouwenaars: Voorzitter. Dank voor de uitgebreide en heldere rapportage, hier en daar glashard maar ook heel ondubbelzinnig. Ik heb een procedurele vraag. Hebt u zich toen u de opdracht kreeg van het dagelijks bestuur u niet afgevraagd of u het algemeen bestuur hierbij moest betrekken? En ten tweede, wat vond u ervan om een opdracht te krijgen, evalueer dit proces, maar wij willen het alleen maar gebruiken om te kijken naar toekomstige projecten, wij willen geen lering trekken om binnen bestaande projecten beter ten halve te keren dan ten hele te dwalen.

Mevrouw Bonthuis: Een korte vraag. In het rapport zegt u ergens dat in een zekere fase van het traject er vanuit het waterschap wel procesmatige reacties of briefwisselingen zijn gegeven, maar geen inhoudelijke. Verstaat u onder procesmatig echt procesmatig of bedoelt u misschien ook procedureel?

De heer Van Dam: Voorzitter, complimenten voor de onderzoekers en het rapport, helder weergegeven waar pijnpunten, oplossingen en mogelijkheden zitten. Participatie kan niet altijd inhouden meebeslissen, maar ik mis wel, daar hoort wel bij, het meewegen van de inbreng van participanten, dat zij van tevoren weten of terug kunnen zien wat er gedaan is met de inbreng die zij gedaan hebben. Zeker met de nieuwe Omgevingswet wat nog wel een tijdje zal duren voordat die er is, maar die zal er wel komen. Verder is heel belangrijk wat u aangaf, het gewicht van de verschillende inbreng die gedaan wordt en dat het heel belangrijk is dat van tevoren bekend is de hardheid voor het waterschap van de inbreng van diverse actoren. Wat ik niet helemaal kan terugvinden, de verschillen hoe moet je omgaan met participatie voor burgers maar ook met organisaties. Ik vond het een hele goede inbreng van u dat u bij punt 9 een time-out hebt voorgesteld, dat kan heel waardevol zijn wanneer processen moeizaam verlopen. Dank u voor het rapport, helder waar wij in de toekomst ons voordeel mee kunnen doen.

De heer Van Buren: Voorzitter, heel hartelijk dank dat ik hier aanwezig mag zijn om uw vragen te beantwoorden. Ik ben raadslid in een gemeente in de regio Rijnmond en daar kunnen wij nog veel leren van uw beschaafde en bezonnen wijze van met elkaar vergaderen. Ik zal het voor de rest niet specificeren, maar u kunt het heel gemakkelijk nazoeken. Dank u wel ook voor de complimenten over ons rapport, wij hebben het met veel genoegen gedaan en wij hebben alle medewerking gekregen van de respondenten en het waterschap. De eerste vraag ging over, participatie en verschillende doelgroepen, vergt elke doelgroep niet een eigen aanpak? Het is misschien nog wel erger dan dat, de ene burger is de andere niet, en heel gemakkelijk vervaagt het verschil tussen burgers en georganiseerde belangengroepen. Als je ziet hoe snel burgers zich kunnen organiseren en hoe goed zij in staat zijn om kennis tot zich te nemen en daarmee naar buiten te treden, dan zul je als waterschap erop ingericht moeten zijn dat je, ook als je met burgers praat, je soms met hele professionele mensen spreekt die weten hoe de hazen lopen, hoe zij op andere bestuurlijke niveaus moeten acteren, hoe zij toegang moeten krijgen tot kennis en soms zelf over inhoudelijke kennis beschikken. Een belangrijk uitgangspunt is om te kunnen schakelen, om maatwerk te kunnen leveren, ook op het moment dat stakeholders andere middelen gaan gebruiken dan je gewend bent, zoals social media waarbij je als overheid toch een zekere terughoudendheid hebt om daarop te acteren. Het kan een belangrijk instrument zijn voor stakeholders om besluiten te beïnvloeden en anderen te mobiliseren. Dat is de vraag, welke groep vraagt welke aanpak, die is in algemene zin moeilijk te beantwoorden, maar dat je rekening moet houden met de variëteit en met het feit dat burgers zeer professioneel kunnen zijn als zij participeren, dat staat als een paal boven water. Dan is elk project verschillend, welke stakeholders tref je aan. In die zin en daar is het rapport vrij helder in, dat het participatieproces door iedereen zeer werd gewaardeerd, dus in die zin is het waterschap er goed in geslaagd om de verschillende belangen in het proces bij het project te betrekken. Wij hebben niet overwogen om het algemeen bestuur erbij te betrekken. Wij hebben de momenten waarop het algemeen bestuur zich heeft uitgesproken over het proces, in onze rapportage betrokken. Wij hebben een groot aantal mensen geïnterviewd, daarbij zoveel mogelijk de variëteit van de stakeholders in kaart gebracht, bestuurlijke en maatschappelijke stakeholders, ook in de diverse geledingen in de organisatie van het waterschap en daarbij het algemeen bestuur niet. Naar mijn mening had dat inhoudelijk niet veel toegevoegd – dat zou kunnen klinken alsof ik uw bijdrage niet relevant vind, maar verre van dat – ik denk niet dat het inhoudelijk tot andere resultaten had geleid, omdat wij de beschikking hadden over de verslagen van uw besprekingen over deze casus. Als wetenschapper praat je over een casus, het is misschien goed om dat even te zeggen. Waarom zijn wij akkoord gegaan met de vraag dat dit alleen ter lering is voor toekomstige projecten en niet ook voor de beantwoording van de vraag, moet dit misschien overnieuw? Ten eerste gaat de opdrachtgever over de vraag en wanneer wij nadrukkelijk gestuurd worden om bepaalde dingen buiten beschouwing te laten, dan kunnen wij de afweging maken om eventueel een vraag niet te beantwoorden en te zeggen, die klus doen wij niet, want dan worden wij gehinderd in onze wetenschappelijke onafhankelijkheid. De vraag waar u de evaluatie voor gebruikt, is naar mijn mening aan de opdrachtgever. U bent als algemeen bestuur en dagelijks bestuur in de positie om conclusies te verbinden aan onze rapportage, maar wij hebben binnen deze rapportage kunnen onderzoeken en kunnen zeggen wat wij wilden. Dat was voor ons in ieder geval het allerbelangrijkste. Is procesmatig misschien ook procedureel? Ik denk dat dat een beetje een kwestie is van terminologie. Wij hebben daarmee willen zeggen dat het accent vooral lag op het uitleggen van de gang van zaken, de werkwijze, de gehanteerde stappen en niet meer op de inhoudelijke afweging. Dat is de kern van deze zin. Meewegen van inbreng van participanten, dat betekent inderdaad en dat hebben wij ook geconstateerd dat je van tevoren helderheid moet scheppen over welk gewicht je aan de inbreng geeft. Dat tamelijk laat in het proces de afwegingscriteria van een weging werden voorzien, hebben wij nadrukkelijk aangegeven als een leerpunt, doe dat eerder, dat kan het verrassingseffect verminderen. De vraag over het verschil tussen bejegening van burgers en andere partijen was eigenlijk gelijk aan de eerste vraag die gesteld werd, dus ik denk dat ik daar al iets over gezegd heb. Mocht mijn beantwoording nieuwe vragen oproepen, dan hoor ik dat graag.

Mevrouw Korst: U ging een klein beetje in op de taak van het algemeen bestuur, maar als algemeen bestuur hebben wij een controlerende taak. Toen kwam bij mij de gedachte op, wij hebben in het stuk kunnen lezen dat wij als algemeen bestuur een reactie hebben gegeven naar het dagelijks bestuur en wij hebben het

dagelijks bestuur ondersteund, maar in Geertruidenberg is de raad eigenlijk op de stoel van het waterschap gaan zitten. Mijn vraag is, is dat zo? De raad heeft een eigenstandig besluit genomen over een variant die eigenlijk aan het waterschap toegekend moet worden. Klopt dat?

De heer Van Buren: U weet allemaal de gang van zaken in Geertruidenberg, dat daar twee dossiers voorlagen, het ene was het plan toekomst Slikpolder en het andere was het standpunt dat de gemeente zou moeten innemen inzake het dijkversterkingstraject en die twee hangen sowieso ruimtelijk met elkaar samen. De gemeente heeft zelf aangegeven, het is aan het waterschap om een besluit te nemen, maar zij hebben met hun besluit inderdaad voorgesorteerd op een mogelijke keuze en toen was het een enorme teleurstelling toen het dagelijks bestuur een andere keuze maakte. Zij kunnen een voorkeur hebben voor een bepaalde optie, dat is helemaal aan hen en daarmee ga je niet op de stoel van het orgaan zitten en ook niet als je zegt, dit wordt mijn advies, want dat advies moesten zij geven en zij hebben ervoor gekozen om de gemeenteraad daar een rol in te geven. Daar is iets over gezegd. Zij namen een besluit dat raakte aan het besluit dat het waterschap moest nemen. Dat staat als een paal boven water, maar dat is in deze wereld aan de orde van de dag, dat wij besluiten nemen die elkaar raken. De vraag is even, realiseer je daarbij dat de ander een besluit kan nemen dat toch weer haaks staat op wat jij voor ogen hebt en dat hebben zij zich gerealiseerd, maar tegelijkertijd hebben zij er niet op gerekend dat het weleens de andere kant op zou kunnen vallen.

De heer De Boer: Het liet zich aanvankelijk aanzien als een participatietraject dat door iedereen als zeer positief werd ervaren, zo heb ik de stukken gelezen en die terugkoppeling heb ik ook hier in het algemeen bestuur gekregen. Ergens ligt er een kardinaal omslagpunt dat het ineens de andere kant opging. Kunt u aangeven waar dat omslagpunt lag en wat hadden wij moeten doen om ons op dat moment te bezinnen dat wij het weer de goede kant op zouden hebben gekregen?

De heer Van Buren: Een groot deel van het rapport gaat over het kardinale omslagpunt, noem het even het voorjaar van dit jaar waarbij enerzijds alle adviezen richting optie A gaan en binnen het bestuur van het waterschap zich een voorkeur ontwikkelt voor optie B, althans die wordt steeds meer manifest. Ik heb er ook over na zitten denken, en in die zin denk ik dat het een participatieparadox is. Een succesvol proces waarin stakeholders ervaren dat hun adviezen werden opgevolgd en daardoor ontstaan verwachtingen dat dat tot het eind van het project zo zou blijven. In het licht naar de toekomst toe, bij de vormgeving van het participatieproces is het een hele belangrijke vraag, is het niveau dat u als waterschap in termen van participatie najaagt, in overeenstemming met de instrumenten die u hanteert en de rol die u geeft en de wijze waarop u stakeholders vervolgens betrekt of wekken de instrumenten de verwachting dat u eigenlijk feitelijk een hogere ambitie hanteert dan de facto het geval is? Dit is een belangrijke vraag, maar het is een feit dat veel partijen het gevoel hadden dat hun advies meer waarde zou hebben dan alleen een advies. Mijn rapport is daar volgens mij vrij helder over.

De voorzitter: Vooral uw opmerking over de participatieparadox is voor ons reden dat als het algemeen bestuur het participatiebeleid vaststelt, wij zijn allemaal heel erg enthousiast en daarna struikelen wij over het verwachtingenmanagement, dat is de reden om daar grondig over na te denken. Vanuit die optiek heb ik de motie die eerder vanavond is ingediend, beschouwd. Het klinkt heel mooi om heel snel met het algemeen bestuur dat te vervolgen, maar er zit ook wel een hele grondige bezinning in. Ik noem andere projecten die eerdaags langskomen waar er een hele grote maatschappelijke drive is en een hele kleine financiële polsstok en dan kom je voor je het weet, weer in dit soort dilemma's terecht.

De heer Van Buren: Mag ik daar nog een ding over zeggen? Het aardige is, maar misschien is dat ook een beetje paradoxaal, dat hoe hoger je participatieambitie, des te scherper moet je zijn op je eigen inbreng. Dus hoe meer participatie betekent niet hoe opener je dat proces ingaat, dat is misschien wel iets om over na te denken dat je als waterschap in dit proces nadrukkelijk moet markeren datgene wat je belangrijk vindt en natuurlijk vervolgens probeert daaraan zoveel mogelijk in cocreatie invulling aan te geven, maar dat wil niet zeggen dat je er zo maar open en blanco ingaat. Dat is een belangrijk aspect. Ik krijg de verleiding om een college te geven, maar dat moet ik niet doen.

De voorzitter: Het college valt in goede aarde, maar gelet op de tijd stel ik voor ons nu te beperken tot het voorstel van het dagelijks bestuur naar aanleiding van het rapport.

Mevrouw Bonthuis: Ik geef eerst onze inhoudelijke reactie op het rapport want daaruit vloeit onze motie logischerwijs voort, dus daar ga ik eerst op in. Wij vinden het rapport heel helder, grondig en dus ook een compliment waard, maar wij vinden het ook best een heftig rapport in de zin van confronterend voor ons als waterschap. Een paar dingen zijn ons opgevallen in het rapport. Er wordt gesproken over drie rondes, ronde een en twee zijn heel positief doorlopen aan alle kanten en ronde drie, de conclusieronde die begin dit jaar heeft plaatsgevonden, leidde tot de kanteling. Het belangrijkste punt dat ik steeds terug zie komen, is dat het dagelijks bestuur een besluit heeft genomen maar de noodzaak om te kiezen voor dat besluit is

onvoldoende uitgelegd en kwam als een verrassing uit de lucht vallen. Het was dus aan de omgeving helemaal niet duidelijk dat er een afweging werd gemaakt tussen veilig, veiliger en voor de eeuwigheid veilig. U benadrukt dat in het rapport behoorlijk stevig. Er zijn geen inhoudelijke toelichtingen gegeven, er werd vooral op het proces of de procedure ingezet. Dat begrip is wel cruciaal en dat levert dus verbazing en vervolgens ook verzet op. U constateert ook dat de laatste fase van het proces vrijwel geheel achter gesloten deuren is gegaan, ver afgedreven van de oorspronkelijke inzet om maximaal met elkaar dat participatieproces open te doorlopen. Dat kan een keuze zijn, maar ook daar verwachtingenmanagement niet aanwezig. Uiteindelijk betekent het dat wij een goed proces hebben maar uiteindelijk kwam het besluit uit de lucht vallen. Dat is voor ons dus geen goed besluit, misschien niet eens zozeer om de inhoud maar vanwege dat traject. Wij erkennen zeker dat er onterecht verwachtingen zijn ontstaan, maar dat wij er veel te weinig aan gedaan hebben om die verwachtingen te kantelen. Daarom willen wij een motie indienen om uw aanbeveling 9, namelijk een adempauze in te lassen, aan te dragen en in te dienen. Dat zou ruimte kunnen bieden om die uitleg nog eens goed te doen en het gesprek op dat niveau weer bij te trekken. Dat betekent voor ons niet per se dat daarna de uitkomst anders moet zijn dan die nu is, het betekent adempauze letterlijk. Het betekent voor ons dat wij het rapport heel serieus nemen, maar niet naar de toekomst willen doorschuiven qua leereffecten. Wij zeggen, leer hier nu van en dat betekent niet na dit project, maar ook tijdens dit project. Doe er iets mee, niet straks, anders wordt dit rapport symboolpolitiek en dat zou ik ontzettend schadelijk vinden voor het vertrouwen in onze waterschapspolitiek. Het vertrouwen van de burgers in de politiek is voor vijfentwintig procent (25%) al bepaald niet groot en wij denken dat wij de inwoners van Geertruidenberg niet enthousiast aan het stemmen krijgen in 2019 als wij hier nu niet serieus op ingaan, want dan ben je voor de bühne bezig met dit rapport. Vandaar de motie. Er is overigens een zin gewijzigd ten opzichte van de tekst van de motie die gisteren is toegestuurd aan de fractievoorzitters. Er ontbreekt een zin, namelijk de zin over het tijdsaspect en dat wij royaal tijd zouden hebben. Die heb ik er uitgehaald want die is nu niet terzake, dit gaat over het leereffect en hoe wij dat nu kunnen invullen. De motie die is uitgedeeld, is wel de goede tekst.

Motie evaluatierapport Erasmus Universiteit

Het algemeen bestuur van Waterschap Brabantse Delta in openbare vergadering bijeen op 27 november 2017

Overwegende dat:
- *Het algemene beeld uit het rapport van GovernEUR wijst op een goed doorlopen eerste deel van het participatietraject.;*
- *Bijna alle betrokken (zelfs de stuurgroep) zijn verrast over het besluit van het dagelijks bestuur van Brabantse Delta, als 'sluitstuk' van het totale participatietraject;*
- *Er door GovernEUR leerpunten en aanbevelingen zijn meegegeven;*
- *Het dagelijks bestuur van Brabantse Delta voorstelt deze integraal over te nemen;*
- *In aanbeveling 9 wordt voorgesteld "in het uiterste geval, als blijkt dat een betrokken portefeuillehouder een keuze wil maken die tegen de uitkomsten van het participatieproces ingaat, een bestuurlijke time-out in te stellen".*

Stelt vast dat:
- *Er in het proces van participatie en besluitvorming in de casus dijkversterking Slikpolder sprake is van een situatie zoals geformuleerd via aanbeveling 9 van de rapportage van GovernEUR;*
- *Er voldoende aanleiding is om alsnog een bestuurlijke time-out in te lassen;*
- *De time-out benut zou kunnen worden om de gemaakte keuze voor de voorkeursvariant te heroverwegen;*
- *De voortgang van het project hiermee wellicht juist wordt versterkt door een versterking van het draagvlak.*

Draagt het dagelijks bestuur op
Om de aanbeveling 9 uit het rapport ook toe te passen op het onderhavige project door het instellen van een "bestuurlijke time-out", met als doel het heroverwegen van het eerder genomen besluit van het dagelijks bestuur om te kiezen voor partiële dijkverlegging

en gaat over tot de orde van de dag.
Namens de fractie Water Natuurlijk, fractie PvdA en fractie Natuurterreinen

Mevrouw Korst: Voorzitter. Dit rapport is bij ons ook heel helder overgekomen en het is een goed uitgangspunt voor het dagelijks bestuur en algemeen bestuur om straks te gaan praten over de invulling van de participatie. Uit het rapport kwam vooral naar voren dat het project zich kenmerkt door de tijdsdruk, maar er is volgens het rapport wel een professionele invulling gegeven aan de participatie. Dat is net al een paar keer bevestigd. Voor het waterschap geldt dat de verwachtingen ten aanzien van het besluit niet

strookten met het participatietraject. Actieve communicatie is hier als verbeterpunt neergelegd. Wij gaan binnenkort over communicatie praten en ik denk dat het onderdeel participatie hier goed past. Waar ik min of meer een bevestigend antwoord op heb gekregen dat voor Geertruidenberg geldt, was om in een raadsbesluit toch een voorkeursalternatief te noemen, dat was op het randje. Bij Geertruidenberg ligt ook een verantwoordelijkheid. Uiteindelijk is de keuze gemaakt voor veiligheid, die keuze was in eerste instantie niet voor iedereen duidelijk dat veiligheid door zou wegen en dat heeft het uiteindelijk wel gedaan. De verantwoordelijkheid voor het besluit voor veiligheid ligt exclusief bij het waterschap in het kader van de taken en de rol van het waterschap. Waar ligt de verantwoordelijkheid? Daar ligt de verantwoordelijkheid en de keuze voor veiligheid ligt expliciet bij het waterschap. Wij hopen wel dat dit rapport aan beide partijen zoveel inzicht geeft dat gestart kan worden met de landschappelijke invulling. Dan de motie, ik heb het al aangegeven. Wij hebben kunnen vaststellen dat juist het participatietraject wel goed verlopen is, voor ons zeggen wij, de bestuurlijke time-out is een aanbeveling voor de toekomst en dat is een aanbeveling die het dagelijks bestuur neemt en niet het algemeen bestuur om een time-out in te stellen, dat antwoord krijgen wij mogelijk nog. Wij steunen de motie niet.

De heer Van Noord: Voorzitter. Mijn fractie is blij met deze onafhankelijke evaluatie. Wij hebben inzicht gekregen in hoe het traject verlopen is. Toen wij als fractie de eerste keer van de enorme verontwaardiging hoorden over de kwaliteit van het participatietraject, zijn wij daar best wel van geschrokken en bekroop ons het gevoel dat wij dit soort participatie helemaal niet meer moesten doen. Het waterschap doet haar best en wij krijgen protesten uit diverse richtingen over ons heen. Wij maken uit deze evaluatie gelukkig op dat het participatieve deel niet alleen negatief is geweest, sterker nog, ons waterschap heeft heel hard gewerkt om participatie mogelijk te maken. In de evaluatie en dat is al een paar keer gezegd vandaag, wordt geschreven dat het er in het traject lang naar uitzag dat het de boeken in zou gaan als een zorgvuldig en geslaagd proces. Wij lezen ook dat toen door het dagelijks bestuur een besluit genomen werd, er andere verwachtingen waren bij de participatieve partijen en er meer bestuurlijke tijd een aandacht genomen had moeten om dit goed uit te leggen aan iedereen op basis van ieders rol en verantwoordelijkheid. Voor ons is key in deze evaluatie het woord verwachtingenmanagement. U hebt het ook al gemeld, voorzitter. Het is van groot belang aan het begin van elk participatietraject zeer duidelijk te maken wat de rollen zijn van de partijen in het proces en wat de afwegingscriteria zijn, et cetera. Verwachtingenmanagement. Er zijn in de evaluatie diverse verbeterpunten aangegeven die inmiddels door het dagelijks bestuur zijn overgenomen. Onze fractie heeft helemaal geen bedroefd gevoel aan de evaluatie overgehouden, maar ziet erin hoe het waterschap bezig is het pad van participatie te betreden en te ontdekken als een lerende organisatie. Wij willen niet toegeven aan ons eerste gevoel dat ik net beschreef, om na alle reacties die ook in het algemeen bestuur te horen zijn geweest, te stoppen met participatie. Wat ons betreft, niet te lang treuren maar doorgaan met leren en verbeteren van het participatietraject en misschien als een soort suggestie aan mijn collega's, ik hoor professor Van Buren zeggen dat er veel kennis en ervaring achter dit soort trajecten zit en wie weet als wij daar in het algemeen bestuur verder over gaan praten, hoe kunnen wij daar vorm aan geven, wat voor beleid moeten wij ontwikkelen, dat wij nog wat extra van deze externe kennis zouden kunnen gebruiken om ons daar verder te helpen. Dan de motie. In tegenstelling tot wat in de motie staat, is het een besluit geweest van het dagelijks bestuur en niet van de portefeuillehouder, dat door het algemeen bestuur is ondersteund, dus wij ondersteunen de motie niet. Wij ondersteunen wel het dagelijks bestuur in de aanpak van dit project zoals dat nu verder loopt, dus geen time-out maar doorgaan met communicatie met betrokken partijen.

De heer Taks: Onze fractie heeft waardering voor het rapport van de Erasmus Universiteit dat uitmondt in een negental richtlijnen waar het dagelijks bestuur nog enkele conclusies aan toevoegt, een aantal concrete uitgangspunten. De eindverantwoordelijkheid blijft bij het dagelijks bestuur, maak dat steeds duidelijk, zorg voor een helder verwachtingenmanagement, dus let op als er misverstanden ontstaan bij onze gesprekspartners dat er meer mogelijk zou zijn dan de bedoeling van het dagelijks bestuur is. En volg heel alert de reacties van je partners, blijken ze in de fout te gaan, blijken ze iets te verwachten dat niet haalbaar is, zeg het tijdig en grijp in. Het is duidelijk dat in het proces waar wij over spreken, de communicatie wat te wensen heeft overgelaten. Dat kun je verwijten aan het dagelijks bestuur maar evengoed aan de partners, die ook niet bereid zijn hun positie goed te onderscheiden. Het is wezenlijk in democratische processen dat de beslissingsbevoegdheid bij het verantwoordelijke bestuur blijft en nooit in handen komt van de partners en als je daar duidelijkheid over verschaft, zullen ongelukken zoals in de communicatie rond dit project, voorkomen kunnen worden. De vraag is nu hoe wij verder gaan. Mij dunkt dat het dagelijks bestuur gaat werken zoals nu aangegeven is, zodat de rest van het proces rimpelloos kan verlopen. Of die motie daar iets toe bijdraagt, waag ik te betwijfelen. De motie wekt weer de verwachting dat het besluit zoals het genomen is, een andere vorm kan krijgen, een variatie of een heel ander besluit. Dat is bepaald niet de bedoeling. Als het dagelijks bestuur vasthoudt aan haar besluit, dan wek je nu weer de verwachting dat het alsnog gewijzigd kan worden. Dat moet je niet doen, dat is een vals signaal, dan laat je het proces verder verzieken. Wij zijn tegen de motie.

Mevrouw Franssen: Voorzitter. Ik hoef hier niet heel veel meer aan toe te voegen. De VVD vindt de toverwoorden verwachtingenmanagement en regie, dat je goed moet kijken naar de doelgroep waar je mee in zee gaat, dat je goed moet communiceren. De drie aanvullende aanbevelingen zijn meer voornemens die je maakt om een goede participatie tot stand te kunnen brengen. Als je de aanbevelingen volgt, dan zal het proces de volgende keer een stuk beter verlopen. Het zal ook weleens een keer fout gaan en wij moeten ook fouten durven maken, want anders leer je niks. Wij zijn ook voorstander van consistent beleid, dus het terugdraaien van het besluit zoals de heer Taks net zei, is uitermate gevaarlijk voor het openbaar bestuur, en als je dat doet, dan moet je het wel heel erg goed aanpakken. Ik denk dat dit niet een onderwerp is waar je dit zou moeten gaan doen.

De heer Schouwenaars: Voorzitter. Het onderzoek neigt ernaar om te zeggen, laten wij het nog eens een keer over Geertruidenberg hebben, maar dat is maar een beperkt onderdeel van het verhaal, misschien niet het hoogste onderwerp. Er worden negen conclusies getrokken die het dagelijks bestuur gaat overnemen. Dan word ik mateloos nieuwsgierig naar hoe dat in de praktijk gaat lopen. Wij zijn heel benieuwd hoe wij deze aanbevelingen binnen de ambtelijke organisatie gaan implementeren, hoeveel cursussen en trainingen voor ambtenaren handen en voeten gaan geven om hier wat meer te kunnen. Iedereen heeft een individueel opleidingsbudget en gaat dat besteden aan datgene wat hij belangrijk vindt. In hoeverre gaat er vanuit de organisatie gezegd worden van, wij hebben een lijn die wij willen voortzetten. Jongens en meisjes, als je met projecten werkt, dan zult gij die en die dingen op het gebied van participatie, netwerken, regie en dat soort termen gaan dan de revue passeren, daar zul je wat mee moeten. Daar krijgen wij vanavond geen antwoord op, maar het is wel een punt van aandacht. Essentieel in de rapportage is de conclusie dat wij als overheden verschrikkelijk veel te leren hebben om gezamenlijk onze inwoners te benaderen. Daarop is dit traject fors fout gelopen en ligt er opnieuw een aantal fouten op de loer. Dan duid ik op de uitermate snelle implementatie van de aanbevelingen die moeten plaatsvinden als het gaat om de regionale keringen, een proces waar wij onlangs mee gestart zijn en waar de kans op herhaling van de fouten mega is. Toen ik vorige week de informatieavond in Terheijden bezocht, dan zie ik de bananenschillen op de Molenstraat in Terheijden al klaarliggen voor de heer Hieltjes. Gisteren was ik in de Turfvaart in Etten-Leur en daar zie ik de spanning al ontstaan tussen de bewoners van de Boutweg en het industrieterrein aan de Hazeldonk. Dat zijn processen waar wij niet even over kunnen nadenken, wij zullen vanaf morgen met de mensen die daar aan het werk zijn, op bestuurlijk niveau moeten spreken, jongens, dit en dit zijn de lijnen die wij graag willen uitstippelen. Daar had je eigenlijk achteraf gezien, vier maanden geleden al mee bezig moeten zijn. Dat is hen niet kwalijk te nemen, want wij hebben nu pas het rapport over Geertruidenberg binnen, dat zijn de leerpunten waar wij nadrukkelijk naar moeten kijken, want er gaan dingen anders op dat punt fout lopen. Dan de gevolgen voor het project Geertruidenberg, wij zien dat het niet gelukt is om als gezamenlijke overheden naar buiten te treden en de reden staat glashelder genoemd in het rapport. Dat hoeven wij niet opnieuw te doen. Er staat ook een conclusie en ik ben blij met de toevoeging van de term aan mijn vocabulaire, ik had hem nog nooit gehoord, het nemen van een bestuurlijke time-out, wij noemen het: eerst even achter de oren krabben voordat je iets doet, maar dit klinkt wetenschappelijker. Wij moeten ons serieus achter de oren krabben en daar hebben wij al eerder voor gepleit, of de weg die wij nu aan het begaan zijn, geen doodlopende weg is. Wanneer de samenstelling van de gemeenteraad in Geertruidenberg in maart van volgend jaar ongeveer vergelijkbaar is en als de lijnen in de discussie over de Slikpolder dezelfde kant in blijven werken, dan zal de gemeenteraad Geertruidenberg haar standpunt inzake het advies aan Brabantse Delta niet herzien. Dan zit de gemeente Geertruidenberg in een fuik en dan heeft de provincie een brief gestuurd die meer dan scherp is en waarin zij zeggen, jongens en meisjes van Brabantse Delta, als jullie niet omgaan, dan zullen wij wellicht met een bestuurlijke aanbeveling moeten komen of bestuurlijke maatregelen. Dan zitten wij in een fuik waar wij niet in terecht moeten komen. Ik ben medeondertekenaar van de motie en steun hem nog steeds van harte dat wij nu eerder ten halve moeten keren dan ten hele te dwalen, maar dan gaat het over het project Geertruidenberg. Met de andere leerpunten moeten wij verschrikkelijk veel gaan doen het komende halfjaar, jaar en verder.

De voorzitter: Het dagelijks bestuur heeft op 14 juni besloten om grondig te kijken naar het participatietraject zoals dat gelopen is. Ik was daar niet bij, maar ik wil daarom mijn waardering uitspreken dat de Erasmus Universiteit gekozen is om vanuit de lerende benadering naar dit traject terug te kijken. Dit rapport kan ons verder helpen bij vele vervolgtrajecten. Dit rapport ligt dus niet alleen vanavond voor, maar als wij naar het door het dagelijks bestuur vastgestelde participatiebeleid kijken, dat wij dat moeten herijken, precies vanuit de participatieparadox zoals die eigenlijk in het college vanavond langskwam. Wij kunnen te enthousiast zijn en verwachtingen wekken, waar wij later ook weer deze les uit moeten trekken, dat is denk ik de les geweest. Ik wil benadrukken na mijn jarenlange ervaring in gemeenten, dat ik grote waardering heb voor de participatietrajecten van het waterschap. Als ik hoor dat de Nationale Ombudsman die doorgaans altijd alleen maar opschrijft wat er verkeerd gaat in Nederland, komt kijken bij de regionale keringen in Etten-Leur, dat vind ik heel bijzonder en ik wil ervoor waken dat wij een cultuur krijgen dat wij geen fouten durven te maken, dan kunnen wij beter helemaal niet meer met onze omgeving participeren en alleen maar besluiten vanuit een ivoren toren nemen en dat moeten wij niet doen.

De heer Schouwenaars: Bij interruptie, ik heb niet gewaarschuwd dat wij geen fouten moeten maken, ik heb gezegd, er zijn een aantal risico's in het regionale keringentraject die wij nu al kunnen zien en waarop wij nu al moeten anticiperen en reageren.

De voorzitter: Ik ben er trots op dat als wij afgelopen vrijdag in de boot zitten, en een van onze medewerksters legt uit waar de dilemma's zitten bij participatie wanneer het moeilijk wordt, ik ben er trots op wanneer onze portefeuillehouder de heer Hieltjes in Terheijden is met een grote volle zaal, dat wij echt de mensen opzoeken en laten meedenken. Natuurlijk zullen er altijd onvoorspelbare punten in zitten en dat geldt ook voor dit traject, dat schrijft de universiteit, dat wij dat op een professionele manier doen. Maar er zat een hapering in en die moeten wij ons aantrekken en daar nemen wij de verantwoordelijkheid voor en ik in het bijzonder. Dat heb ik vandaag ook tegen de krant gezegd, en dan krijg je allereerst de vraag, als je het rapport leest, en die vraag komt hier vanavond ook langs, heroverweeg je je besluit? Want anders zal er teleurstelling zijn. Toen heb ik gezegd, als het waterschap bij uitstek in de positie zit om vanuit haar deskundigheid een principebesluit daarover te nemen en daarna tot een uitwerking te komen en het waterschap heeft niet op basis van inhoudelijke gronden, maar op basis van de participatie had men het misschien anders kunnen doen, dan geeft het waterschap juist gezag om niet ineens van koers te veranderen want dan is het verwachtingenmanagement per definitie de komende jaren erg ingewikkeld. Ik heb er een zin aan toegevoegd en dat is wat ik mij persoonlijk aantrek, als dit dan in Geertruidenberg zo gebeurd is, dan ligt er een grote ambitie om in de ruimtelijke uitwerking de kwaliteit terug te vinden zodat uiteindelijk iedereen zegt, wij hebben een lastige hobbel genomen, wij hadden een voorkeur voor een andere variant, maar omdat het waterschap zich dat breed heeft aangetrokken, hebben wij in de ruimtelijke kwaliteit echt gemerkt dat wij ons partnership weer versterkt hebben op de inhoud en als wij naar het totale gebied kijken, dan zullen wij straks over twee jaar zeggen, uiteindelijk hebben wij geleerd maar wij hebben ook ruimtelijk een win-winsituatie bereikt, dat zou mijn hoogste ambitie zijn. Dus niet alleen maar het gelijk herbevestigen, nee gelet op de fout die wij gemaakt hebben, ligt daar dus die opdracht die wij gaan oppakken en die hebben wij al opgepakt op maandagochtend 20 november om 08.30 uur. Ik was drie kwartier later door de files, maar om 08.30 uur hebben wij een uitvoerig gesprek gehad met het gemeentebestuur van Geertruidenberg en de sfeer was prettig en constructief, maar het hoort er dan ook bij om hier eerlijk te zeggen dat als het college en de gemeenteraad een ander besluit hadden genomen, dan moet ik hier niet de verwachting wekken want dan gaat het weer mis met het verwachtingenmanagement, dat toen zij de zaal verlieten, hun standpunt was bijgesteld. Dan doe ik hen geen recht en wat dat betreft, blijft dat natuurlijk broos. Het heeft er afgelopen vrijdag toe geleid dat de secretaris-directeur op ambtelijk niveau overleg heeft gehad, dinsdag is dat weer teruggelegd bij de portefeuillehouder in Geertruidenberg en daar heeft ook een reactie op gezeten dat wij verder gaan. Ik zie ontstaan dat ondanks de ingewikkelde hobbel, het klimaat zo is om te zeggen, kunnen wij in de ruimtelijke kwaliteiten niet een win-winsituatie doen. Ik wil hier op geen enkele manier vanavond de indruk wekken dat het college op dat moment heeft gezegd, nou ja, het ligt allemaal niet zo zwaar, nee, ze hebben met verve hun standpunt verdedigd, ook namens de gemeenteraad, maar er is wel vertrouwen gegroeid dat als wij zeggen, wij willen de ruimtelijke kwaliteit erin zien, dat wij het langs die kant verder in beweging gaan brengen. Dan het leereffect naar de ambtelijke organisatie, daar vroeg mijnheer Schouwenaars ook naar. De secretaris-directeur heeft het initiatief genomen om op 18 december een bijeenkomst te organiseren met de ambtelijke organisatie, maar wat mij betreft vindt die ook in de sfeer plaats dat er in deze organisatie heel veel goed gaat, maar dat wij juist wat de hoogleraar vanavond ook noemde, de participatieparadox, dat wij dat opnieuw moeten doordenken, om nog steviger verder te gaan. Ik wil de cultuur dat het hier allemaal niks zou zijn op het terrein van participatie, op geen enkele manier horen, want hier gaat juist heel veel goed waar heel veel Nederlandse gemeenten een hele hoop van kunnen leren. Dan de motie die wel gaat over het materiële besluit dat genomen is. Als ik in het rapport lees van de universiteit, dan gaat die niet over dijkversterking of dijkverlegging en wordt ook niet gesteld om het besluit over te doen. Juist omdat wij nu met de gemeente in overleg zijn en het goede heldere verwachtingenmanagement dat het gezag van het waterschap daarmee gediend is dat wij consistent zijn, wil ik de motie op dit punt liever niet overnemen en ontraden. Ik kan mij voorstellen dat u liever anders had gehoord, maar je moet je ook de vraag stellen, als je zegt, nu wijzigen wij vanavond van koers, dus wij gaan inhoudelijk een ander besluit nemen, dan is het proces niet meer te volgen.

Mevrouw Bonthuis: Bij interruptie, voorzitter. U geeft aan dat u de motie leest als het ter discussie stellen van het inhoudelijke besluit, dat is niet wat de motie beoogt. Wij willen wel de bestuurlijke time-out.

De voorzitter: Dan lees ik de zin even voor en dan moet u het mij even uitleggen: "Om de aanbeveling 9 uit het rapport ook toe te passen op het onderhavige project door het instellen van een bestuurlijke time-out met als doel het heroverwegen van het eerder genomen besluit van het dagelijks bestuur om te kiezen voor partiële dijkverlegging." Dan heb ik het op dat punt waarschijnlijk niet goed begrepen.

Mevrouw Bonthuis: Heroverwegen hebben wij iets anders uitgelegd, maar ik kan mij voorstellen dat het dit oproept. De intentie van de motie is om een bestuurlijke adempauze in te lassen en een andere intentie is om het leereffect zo maximaal mogelijk te bereiken en ook tijdens dit traject tot aan ontwerpplan enzovoorts

en dat wij dat ambtelijk moeten doen, fijn, maar bestuurlijk zou ik het ook wel willen. Het onderstreept vooral dat wij verder gaan met participatie, want daar hebben wij verder geen enkel probleem mee. Dus kunnen wij een andere verwoording verzinnen?

De voorzitter: Ik heb van de universiteit een aanbeveling gekregen om een time-out te nemen, het dagelijks bestuur een time-out te nemen als er een situatie ontstaat dat er een ambtelijk advies ligt dat niet wordt overgenomen door het dagelijks bestuur, dat er een besluit genomen zou worden door het dagelijks bestuur dat afwijkt van het traject dat daaraan voorafging, om in die situaties als dagelijks bestuur een time-out te nemen. Die aanbeveling nemen wij ons ter harte voor de toekomst. Even om rolverwarring te voorkomen, op het moment dat we zeggen, het dagelijks bestuur heeft die verantwoordelijkheid, het dagelijks bestuur krijgt die aanbeveling, het dagelijks bestuur neemt die aanbeveling over en als het algemeen bestuur nu een time-out organiseert, dan weet straks niemand meer wie waar het over gaat.

De heer Schouwenaars: Bij interruptie, u citeert wel heel vreemd uit de rapportage. Ik zou advies 9 onder uw aandacht willen brengen want daar staat letterlijk: "Overwegen in het uiterste geval het instellen van een bestuurlijke time-out in het dagelijks bestuur wanneer blijkt dat de betrokken portefeuillehouder een keuze wil maken die tegen de uitkomsten van het participatieproces ingaat." Dat is iets anders dan wat u zegt, u zegt, je moet een bestuurlijke time-out nemen op het moment dat het bestuur een besluit dreigt te nemen dat tegen de ambtelijke adviezen ingaat. Dit gaat veel verder.

Mevrouw Korst: Voorzitter. De time-out is een overweging voor de toekomst. Als wij in de toekomst gaan praten over participatie, dat wij dan in kunnen vullen hoe dat gestalte krijgt. Als het dagelijks bestuur een time-out wil nemen, dan is dat aan het dagelijks bestuur. Het is een advies voor de toekomst.

De heer Schouwenaars: Ik heb de vraag niet voor niets aan de heer Van Buren gesteld, vindt u dat ook de resultaten van uw onderzoek op dit project van toepassing kunnen zijn en daar gaat de motie over. De motie zegt, pas toe wat u gegeven wordt, ook op het onderhavige project.

Mevrouw Korst: Wij kunnen geen besluit dat al genomen is, veranderen.

De heer Schouwenaars: Makkelijk zat, wij zijn zelf baas.

De heer Kocx: Voorzitter, bij interruptie. Ik wil het betoog van het CDA ondersteunen. Het is heel duidelijk, je leest het voor, maar het ligt eraan welke nuance je erin legt. "In het uiterste geval als blijkt dat de betrokken portefeuillehouder de keuze wil maken die tegen de uitkomst van het participatieproces ingaat, een bestuurlijke time-out instellen." Als hij een keuze wil gaan maken, de keuze is allang gemaakt. Het dagelijks bestuur heeft een keuze gemaakt en niet een portefeuillehouder. Het dagelijks bestuur is een en ondeelbaar en dat heeft een keuze gemaakt. Wij hebben dat als algemeen bestuur ondersteund, dat besluit is allang gevallen. Hier staat dat je een bestuurlijke time-out moet inlassen op het moment dat het algemeen bestuur nog niet eens weet dat het dilemma in het dagelijks bestuur speelt. Dan ga je een bestuurlijke time-out inlassen, dan ga je kijken, hoe kom ik eruit, wat is wijs en dan ga je pas naar buiten. Het hele traject van besluit en naar buiten gaan is al volop uitgewerkt, sterker nog, het dagelijks bestuur doet er nu alles aan om het proces te masseren dat wij weer op een normale manier met Geertruidenberg verder kunnen. Als je dit nu gaat terugdraaien, draai je ook dat hele proces terug en daar wil ik zeker voor waken.

De voorzitter: Ik heb nog even naar de tekst gekeken, mijnheer Schouwenaars. Bij 9, die zin wordt aangereikt door de universiteit en er staat letterlijk: "Overweeg in het uiterste geval het instellen van een bestuurlijke time-out in het dagelijks bestuur wanneer blijkt dat een betrokken portefeuillehouder een keuze wil maken die tegen de uitkomsten van het participatieproces ingaat."

De heer Schouwenaars: Exact dat heeft plaatsgevonden en wat de motie behelst en wat er staat, als wij deze rapportage op 9 mei hadden gehad, hadden wij dan een bestuurlijke time-out ingelast? Waarschijnlijk wel, dus kunnen wij ons nu de vraag stellen, met die wetenschap kunnen wij dat alsnog doen.

Mevrouw Bonthuis: Proevende wat er nu in het algemeen bestuur leeft, kijk ik naar mijn collega-indiener van de PvdA, wat ons betreft trekken wij hem in, maar wij willen wel meegeven dat onze wens is om het leereffect nu, werkelijk vanaf nu te implementeren, zowel in het dagelijks bestuur, het algemeen bestuur als ambtelijk, dan hebben wij in ieder geval maximale winst van de valuatie voor nu.

De voorzitter: Ik vind het heel plezierig dat u hem intrekt, want ik vind het heel belangrijk dat wij juist op zo'n thema als algemeen bestuur in gemeenschappelijkheid verder marcheren. Het woord 'nu' zou ik zo willen opvatten dat wij er eigenlijk al mee begonnen zijn, wij zijn vorige week al begonnen met de hersteloperatie door het college van Geertruidenberg uit te nodigen en de vervolginitiatieven lopen, dus een time-out zou contraproductief werken in deze situatie. Ik stel voor dat wij die discussie niet verder

polariseren, dat wij op dit moment tot besluitvorming komen. Dat betekent dat wij de aanbevelingen overnemen en wij komen op een verantwoord moment hierop terug en dan kunt u het participatiebeleid vaststellen met de leereffecten en daaraan voorafgaand, dat zeg ik de heer Schouwenaars toe, vindt er in de ambtelijke organisatie een exercitie plaats om ook daar te leren zoals u bepleit. Ik dank de heer Van Buren namens het gehele algemeen bestuur hartelijk voor uw bijdrage.

Besloten: Het algemeen bestuur neemt kennis van de evaluatie van de participatie aanpak en de wijze waarop het dagelijks bestuur deze vertaald heeft naar richtlijnen voor toekomstige participatieve projecten. Het Participatiebeleid zal te zijner tijd door het AB worden vastgesteld en ge-actualiseerd, gelet op de opmerkingen onder meer uit het evaluatierapport dijkversterking Geertruidenberg-Amertak.

4. Overige nota's

4.a. Aangepast projectplan Roode Vaart door Zevenbergen

Mevrouw De Koning: Voorzitter, de aanpassing gaf ons een onderbuikgevoel, maar de beantwoording van de technische vragen stelt ons toch gerust. Wij hopen uiteraard op inschrijvingen uiteraard zodat het project niet verder op de huidige planning gaat uitlopen, maar verder hebben wij geen aanvullende bestuurlijke vragen.

De heer Kocx: Ik heb mij niet aangemeld, maar ik hoef mij hier toch niet voor aan te melden? Het zijn nota's ter besluitvorming, dat heeft toch niks met aanmelden et cetera te maken? Anders wil ik nog het een en ander aanmelden hier spontaan. Maar geen nota's ter besluitvorming?

De voorzitter: Oké, ik ben een lerende dijkgraaf, ik zal dat verder op me nemen. U heeft gewoon het woord. Ik moet even kijken wat jullie wens is, ik weet het niet. Wie wil nog meer?

De heer Kocx: Voorzitter. Wij blijven met zijn allen een lerende organisatie. Wij hebben technische vragen gesteld over dit onderwerp en die zijn ook beantwoord, maar de beantwoording geeft bij ons toch weer aanleiding tot een vraag en een opmerking. De aanbesteding, wat had de gemeente gedaan? In het belang van alle partijen een zeer scherp plafondbedrag aangehouden en dan fix ik op het belang van alle partijen. Ik heb het zo begrepen dat onze bijdrage aan dit project een fixed bedrag is en als dat klopt, dan is het niet in ons belang dat er lagere inschrijvingen zijn en dat dan iemand anders met de winst gaat strijken. Wij zien nu wat er is gebeurd door deze move te maken, door het plafondbedrag te laag te zetten, dat je een vertraging krijgt in de uitvoering, dus ik vraag mij af, klopt mijn constatering dat onze bijdrage een fixed bedrag is of is het niet zo en wij krijgen geld terug als er lager wordt ingeschreven, maar als het wel zo is dat het een fixed bedrag is, dan is de beantwoording van de vragen niet juist. Dan de SOK, hier staan harde data in gecodeerd en die gaan wij niet halen, dus in onze optiek ga je dan ook de SOK aanpassen, want er staan dingen in die je met elkaar hebt afgesproken en die je niet haalt. Dan krijgen wij als antwoord, het is in goed overleg afgesproken dat wij de SOK niet formeel aanpassen en uitgaan van de planning in het projectplan. Wij begrijpen dat het misschien niet handig is om de SOK aan te passen maar wij willen ervoor opteren om dat formeel wel te doen, want het gaat over veel geld. Wij hebben duidelijke afspraken gemaakt en die wil je nu veranderen, dan denk ik, pas de SOK aan of voeg daar een bijlage aan toe, zodat in ieder geval duidelijk is wat wij afspreken. Niet alleen wat wij in het projectplan wegleggen, dat is ons projectplan, maar wat je met alle partners dan verder afspreekt, ook over de fatale datum, anders gaan wij letterlijk over fatale data heen en zou juridisch gezien de SOK op dat moment niet meer van toepassing zijn.

De heer Schouwenaars: Er zit dus een gat in de SOK.

De heer Van Dam: Voorzitter. Er is geen aanbesteding geweest van het oorspronkelijke project, dat komt helaas vaker voor dat het blijkt dat het plan dusdanig is dat het niet interessant is voor partijen om daarop in te schrijven. Daarom positief dat er overleg heeft plaatsgevonden en gesprekken zijn geweest van potentiële aannemers om toch tot een inschrijving te kunnen komen. Ik vind het positief dat die weg zo gevolgd is. Ik lees wel in het stuk dat de aanbesteding is verlengd tot november 2017, dus mijn vraag is, hoeveel inschrijvers hebt u gekregen? Verder komt in het laatste stuk, daar praat je over het SOK achtergronddocument. Ik vind dat daar heel tendentieus wordt gesproken over als het Volkerak Zoommeer zoet zou blijven, er wordt gesproken over de gebrekkige waterkwaliteit en dat het zout worden een verbetering is voor de landbouw, ja, maar ik heb daar een ander idee bij. Dus ik vond het heel tendentieus.

De heer De Boer: Voorzitter. Ik heb met enige verbazing kennisgenomen van de aanpak door de gemeente Moerdijk van dit project. Waar zit hem dat in? Het plafondbedrag is met twee miljoen euro (€ 2.000.000) verlaagd, maar in de SOK staat met naam en toenaam welke partij hoeveel bijdraagt. Iedereen kan er kennis van nemen dat er ongeveer negentien miljoen achthonderdduizend euro (€ 19.800.000) beschikbaar is voor

de uitvoering van dit project, nog exclusief de bijdrage van de gemeente Moerdijk. Die staat er niet in, maar wij hebben hier altijd betoogd dat ook de gemeente Moerdijk zijn aandeel moet leveren. Nou zijn aannemers ook niet op hun achterhoofd gevallen, die nemen daar gewoon kennis van en als de gemeente dan het plafondbedrag met twee miljoen euro (€ 2.000.000) verlaagd, dan kun je toch bij voorbaat aanvoelen dat de aannemers de koppen bij elkaar steken en zeggen, dat gaan wij niet doen. Omdat dit een gezamenlijk project is, neem ik aan dat de gemeente Moerdijk dat ook met de partners communiceert, zo'n projectaanpak. Dat wordt toch niet zomaar alleen overgelaten aan de gemeente Moerdijk en dat wij allemaal in de wachtstand staan van, zou dit wel goed komen? Ik zou het dagelijks bestuur willen oproepen om dit intensiever te communiceren met de gemeente. Wij zijn een van de belangrijkste partijen die participeren in dit project, wij hebben er alle baat bij dat dit slaagt en ik heb het gevoel dat dit bij de gemeente Moerdijk gewoon niet in goede handen is.

De heer Hieltjes: Voorzitter. Ik werd eerder op de avond al gewaarschuwd voor bananenschillen, dus ik moet opletten. Het voordeel van een bananenschil is dat je eerst de banaan hebt gegeten en dat zijn goede koolhydraten om een lange vergadering vol te houden, dus wie weet helpt die positieve gedachte. Mevrouw De Koning geeft een heldere beschouwing, maar stelt geen nadere vragen. Dank voor de steun die ik daaruit voel. De heer Kocx vraagt of het bedrag van drieënhalf miljoen euro (€ 3.500.000) een fixed bedrag is. Wij hebben gezegd, maximaal tweeëneenhalf miljoen euro (€ 2.500.000) voor het project waarvoor de gemeente Moerdijk het projectleiderschap voert en daarnaast hebben wij maximaal een miljoen euro (€ 1.000.000) gereserveerd voor het gemaal, waarvan wij denken dat het duidelijk minder wordt. Het bedrag van tweeëneenhalf miljoen euro (€ 2.500.000) is volgens de SOK het maximum en wij gaan ervan uit dat wij dat ook wel kwijt zullen zijn voor het project, maar in de situatie dat er heel veel aanbestedingsvoordelen zouden zijn, dan zou een deel weer bij ons kunnen terugkomen. In die zin is het een fixed maximum, om het zomaar te formuleren. De heer Kocx vraagt of het niet verstandig is om de SOK aan te passen. Wij hebben in het bestuurlijk overleg met alle partijen gezeten en gezegd, waarop zou je de SOK moeten aanpassen? In ieder geval niet op het bedrag, want die negentien miljoen achthonderdduizend euro (€ 19.800.000) blijft het maximum. Daarvoor zou je de SOK niet hoeven aan te passen, het enige waarvoor je de SOK zou moeten aanpassen, ook niet voor dat er tien kuub water doorheen kan, want dat blijft ook een voorwaarde. De drieënhalve kuub water die het nu is en tien kuub eventueel in de toekomst, maar over de tijd en toen hebben wij als partijen gezegd, wij leggen het in de notulen vast en wij zijn het ermee eens en wij hoeven niet een nieuw contract te laten opstellen. Deze notulen van dat beraad kun je als een sideletter bij de SOK beschouwen, wat alle partijen adequaat vinden. Ik hoop dat dat ook op uw begrip en steun kan rekenen. Dat past bij de efficiënte manier van werken die de fractie Bedrijven altijd uitstraalt, nietwaar? De heer Van Dam vraagt, in de nota staat dat er tot november aanbiedingen gedaan kunnen worden voor de aanbesteding. In het antwoord op de technische vragen staat aangegeven dat die datum uiteindelijk 11 december is geworden. Ook op basis van contact dat de gemeente Moerdijk heeft gehad met de partijen, is 11 december eruit gekomen. Op dit moment hebben wij dat zicht nog niet, maar wij hebben er vertrouwen in dat er aanbestedingen zijn. Garanties heb je niet. U geeft aan dat u de formuleringen over slechte waterkwaliteit Volkerak Zoommeer tendentieus vindt. Ik denk dat iedereen die aan het eind van de zomer de blauwalg in het Volkerak Zoommeer ziet, ook op foto's vanuit de lucht, de blauwalgsituatie kan zien, dat er regelmatig een slechte waterkwaliteit is en dat verzilting daar een oplossing voor kan zijn. Wij weten dat niet iedereen dat de beste oplossing vindt, maar het is uiteindelijk de keuze van het Rijk om te zeggen, wat gebeurt er. Wij hebben als waterschap steeds gezegd, eerst het zoet, dan het zout, als het gebeurt, dan moet de zoetwatervoorziening door het pakket aan maatregelen in ons gebied beter worden en een deel van het pakket van maatregelen is het doortrekken van de Roode Vaart en dat uiteindelijk zodanig kan zijn dat het tien kuub is, zodat uiteindelijk de zoetwatervoorziening in ons gebied door het totaalpakket beter wordt. Dat is in feite de voorwaarde die wij gesteld hebben aan de medewerking daaraan. De heer De Boer spreekt zijn verbazing uit over negentien miljoen achthonderdduizend euro (€ 19.800.000) en dan het bedrag lager zetten. Het is niet zo dat de gemeente Moerdijk in 'splendid isolation' of in volstrekte eenzaamheid tot besluiten is gekomen. Samen met bestuurlijke partners is gekeken naar wat er nodig is en die negentien miljoen achthonderdduizend euro (€ 19.800.000) zijn de totale projectkosten, daar zitten ook interne kosten in en verzekeringen, een post voor mogelijk meerwerk, et cetera. Het is niet zo dat aannemers kunnen zeggen, ik wacht wel tot het plafondbedrag tot negentien miljoen zevenhonderdduizend euro (€ 19.700.000) is bijgesteld en dan teken ik in want dan gaat het niet gebeuren. De precieze samenstelling van die onderdelen geven wij nu niet aan het publiek prijs, want dat is nu onderwerp van de aanbesteding, maar er is natuurlijk eerst een reservering en inschatting geweest op basis van kostencalculatie van wat nodig is. Nu is gezegd, als je de bodemdiepte toch een halve meter aanpast, dan zijn er wellicht andere damwanden nodig. Als je ook de feedback krijgt dat door de huidige marktontwikkeling en de oorspronkelijke tijdsplanning partijen zeggen, hier moeten wij het beste team op zetten, maar ons beste team is komend jaar elders aan de slag, dus als je echt die tijdsplanning houdt, dan tekenen wij niet in maar geef ons wat meer lucht, dan gaan wij nog een keer opnieuw rekenen. Deze ontwikkelingen vinden plaats en daar spelen wij op in. Die aanpak in antwoord op de heer Kocx, is bedoeld in het belang van alle partijen, want alle partijen willen een kosteneffectieve oplossing voor verbetering van de zoetwatervoorziening, die tweede kraan voor West-Brabant en mogelijk op termijn Zeeland en voor die belangen zet ik mij in. Ik heb de

overtuiging dat de gemeente Moerdijk dat op een goede manier aanpakt, dus ik verwerp de stelling dat het niet in goede handen zou zijn bij de gemeente Moerdijk. Het moet natuurlijk blijken, de prijzen worden aan het eind van de wedstrijd uitgedeeld, of er nog bananenschillen komen onderweg. Wij weten het niet, maar wij zijn ervoor gewaarschuwd en dus gaan wij extra opletten.

Tweede termijn

De heer Kocx: Ik was toch wel even getriggerd door de complimenten die ik kreeg als fractie Bedrijven dat wij effectief en snel zouden zijn, je moet wel uitkijken dat als je complimenten kijkt, er niet ergens een bananenschil wordt neergelegd. Natuurlijk effectief en snel maar ook juridisch wel juist, zeker als overheid pleit ik ervoor om juridisch juist te handelen en niet als wij contracten toch niet met de eerste de beste afsluiten, dat wij zeggen, wij hebben in notulen afspraken gezet dat we daar wel overheen stappen. Er staat letterlijk in het contract fatale termijn en einddatum. Ik zou toch willen oproepen, het is een kleine moeite, om dat toch juridisch dicht te zetten. Het gaat om heel veel geld, wij zijn een overheid en moeten juridisch juist werken. Er werd gezegd, effectief en snel, misschien was het effectief en snel geweest om dan niet het plafondbedrag te verlagen. Je doet een aanbesteding om juist de laagste prijs uit de markt te krijgen. Als je dan van tevoren de spelregels gaat veranderen door het plafondbedrag te veranderen, dan zie je wat ervan gekomen is en dan heb je nog geen effectief en snel proces.

De heer De Boer: Ik heb toch behoefte om nog even te reageren op de beantwoording door de portefeuillehouder. Mijns inziens is het project wel degelijk losgezongen van de praktijk. De heer Kocx noemt het net, hoe gaat zo'n aanbesteding in de praktijk? Er is een plafondbedrag en aannemers moeten daaronder blijven. Als je het plafond met twee miljoen euro (€ 2.000.000) verlaagd, dan is dat echt een substantieel bedrag. Aannemers moeten zichzelf verzekeren tegen risico's en als je dan vervolgens tot de conclusie komt van, het lukt niet en je gaat dan het projectplan goedkoper uitvoeren door veel minder grond te verwijderen en damwanden heel erg op te besparen, plus je moet het hele plafondbedrag er weer bij doen, dan is dat voor mij het bewijs dat de aanpak vanaf het begin niet goed is geweest.

De heer Hieltjes: De heer De Boer zet hier het frame neer van het verlagen van het plafondbedrag, en dat is niet juist. Er is een totaal projectbudget door alle partijen bij elkaar gelegd en ook dit algemeen bestuur heeft in de laatste vergadering onder dijkgraaf Joseph Vos gezegd, dit is het maximum en doe uw stinkende best – vrij vertaald – om het voor minder te realiseren. Dan wordt door de projectleider in overleg met het waterschap zijn stinkende best gedaan om het goedkoper te realiseren, dan blijkt dat op dat moment in die marktomstandigheden met de aantrekkende bouwmarkt een aantal partijen zegt, met die tijdsplanning en met die diepte en volgens mij heb je misschien wel een halve meter minder nodig, maar met die dimensionering en die tijd krijgen wij het toch niet voor elkaar. Dan ga je misschien scherp zeilen, kun je nu concluderen, maar volgens mij is dat juist in de lijn van wat zowel de heer Kocx als de heer De Boer hier vaker zeggen, dagelijks bestuur, let op uw centen, geef niet meer uit dan nodig en haal de beste kennis uit de markt. Dat doen we en dan is het misschien een beetje hetzelfde als participeren, je doet het tien keer en een aantal keren lukt het en dan krijg je voor een lagere prijs wat je wilt, en soms zet je het plafondbedrag zo scherp dat je uiteindelijk de eerste keer geen inschrijvingen krijgt en dat je moet verlengen. Als je het dan alsnog gerealiseerd krijgt, dan mis je een jaar en als toevallig dat jaar een extreem droog jaar in West-Brabant blijft, dan baal je heel erg achteraf, maar je zet op zo'n manier dat je probeert heel kosteneffectief dat te doen. Of dat juridische afspraken, mondeling kun je ook juridische afspraken maken, het is een afspraak tussen de SOK-partners, de overheden die dat schriftelijk in de notulen en voor een deel met het ministerie per briefwisseling is vastgelegd. Dat is wat ons betreft adequaat en hebben wij geen behoefte om nu tegen die partijen te zeggen, de notulen en de briefwisseling is onvoldoende.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met het aangepaste projectplan Roode Vaart door Zevenbergen.

4.b. Aanvraag uitvoeringskrediet renovatie rwzi Nieuw-Vossemeer

De heer Kocx: Voorzitter. Dank voor de antwoorden op onze vele technische en financiële vragen. Het gaat over onder andere het fusiefilter, dat is lezen wij nu, al buiten gebruik gesteld. Ergens anders wordt geroepen dat wij vervroegde afschrijvingskosten krijgen omdat dit buiten gebruik gesteld gaat worden, dus onze vraag is, wat zijn nou eigenlijk die extra afschrijvingskosten omdat wij er nu meteen mee stoppen of al gestopt zijn. Zijn die extra kosten dan wel in dit project meegenomen, want het zijn toch extra lasten en die moet je dan wel meenemen. Dat is dus nergens te vinden. Wellicht dat daar nog even een toelichting op kan komen, zijn de kapitaallasten van de versnelde afschrijving meegenomen in alle andere…..

De voorzitter: Ik wil even niet technische vragen ….

De heer Kocx: Nee, maar wij hebben een half antwoord ontvangen op onze technische vragen en dan willen wij toch wel weten wat het effect is, want onze andere vragen gingen over, welke besparing gaan wij nu krijgen of welke meerkosten, want dat waren andere vragen, of die meerkosten nu dertienduizend euro (€ 13.000) zijn of eenenvijftigduizend euro (€ 51.000) en dan is het antwoord, ja, het eerste jaar eenenvijftigduizend euro (€ 51.000) maar over de hele planperiode is het dertienduizend euro (€ 13.000) en daar ligt dan een veertigjarige termijn aan ten grondslag, een life cycle berekening van veertig jaar. Graag zouden wij die willen ontvangen, want wij kunnen niet begrijpen dat wij in het eerste jaar eenenvijftigduizend euro (€ 51.000) meerkosten hebben en dan over de hele planperiode maar dertienduizend euro (€ 13.000) per jaar. Dat hoeft niet nu, maar wij willen graag de hele berekening die erachter zit, wij werken graag met cijfers, zodat wij het zelf nog een keer kunnen bekijken en doorrekenen. Wat ons dan het meest bevreemdt, is dat wij niet op het dak maar ergens anders een soort zonneweide gaan aanleggen. Die kost tweehonderdvijftigduizend euro (€ 250.000) en dan is onze vraag, wat is dan de besparing c.q. meerkosten, want het mag best iets meer kosten als wij hiermee voldoen aan onze doelstellingen en dat dan het frappante antwoord is – en wij zijn er schijnbaar toch heel erg mee bezig begreep ik van een andere portefeuillehouder met die zonnepanelen – dat wij dat niet berekend hebben, want wij hebben geen separate life cycle kostenberekening voor het veld gemaakt, maar alleen van het hele project. Dan denk ik, als je dat niet weet, hoe kun je dan besluiten om die weide aan te leggen, als je niet weet of het effectief is. Je hebt alleen het hele project berekend, maar wat dan die investering toch van een kwart miljoen euro (€ 250.000) opbrengt of niet opbrengt, misschien als je dat niet had gedaan, was de meerwaarde misschien nog wel veel meer geweest, dus wij kunnen het niet begrijpen.

De voorzitter: Ik kijk continu naar de klok omdat wij nog een aantal punten te doen hebben.

De heer Van Dam: Voorzitter. Wij hebben gekeken naar duurzaam renoveren vanwege de forse meerprijs. Toch hebben wij gemeend het voorstel te steunen, vooral vanwege de besparing op de elektriciteitskosten, maar ook omdat er minder chemicaliën gebruikt zullen worden, daarom gaan wij met deze enorme verhoging akkoord.

De heer Van der Aa: Voorzitter. Wij zijn heel blij met de meer duurzame variant die nu in beeld is en die mag wat ons betreft de voorkeur krijgen. Wij zijn er blij mee en die past binnen onze duurzaamheidsagenda en ook de samenhang met de EVZ en de natuurparel doet ons deugd, dus akkoord.

De heer Schots: Voorzitter. De vragen van de heer Kocx – u gaf het net zelf al een beetje aan – zijn verlengde technische vragen die ik op dit moment niet allemaal kan beantwoorden, dus wij zullen deze later schriftelijk beantwoorden. De andere sprekers zijn akkoord met het project, dus daar ben ik blij mee.

De heer Kocx: Voorzitter, ter aanvulling. Ik had een vraag gesteld over de weide met onze zonnepanelen, de zonneweide, hoe het kan dat wij die niet uitrekenen en dan toch kiezen om dat wel te doen.

De heer Schots: Dat punt nemen wij mee bij de schriftelijke beantwoording. U vraagt gedetailleerde technische vragen en het antwoord heb ik niet paraat.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met:
1. Het uitvoeren van de renovatiewerkzaamheden bij rwzi Nieuw-Vossemeer volgens de optie 'duurzaam renoveren';
2. Het toekennen van een uitvoeringskrediet van drie miljoen achthonderdvijfenzeventigduizend euro (€ 3.875.000).

4.c. Rapport effecten mogelijke versobering van het kwijtscheldingsbeleid

De voorzitter: Vanuit het dagelijks bestuur zal de portefeuillehouder eerst even met u tot een procedurevaststelling willen komen.

De heer Schots: Wij hebben dit onderwerp in de commissie financiële zaken aan de orde gehad, deels technisch-inhoudelijk maar vooral ook, hoe gaan wij hier nu mee verder in procesmatige of procedurele zin en dat tegen de achtergrond van het feit dat wij in het bestuursakkoord van deze periode hebben afgesproken om in deze periode niets inhoudelijk aan de kwijtschelding te veranderen, maar dat aan het volgende bestuur over te laten. Gezien het rapport dat er ligt en gezien toch wel de belangstelling die ik blijkbaar had gezien in de discussie in de commissie, hebben wij daar als dagelijks bestuur nog even naar gekeken en het lijkt ons een goede aanpak om dit hele verhaal in een BOB-traject te gieten, waardoor wij in verschillende fasen naar dit thema kunnen kijken, waarbij wij de eerste B van de BOB, de beeldvorming, nog in de huidige zittingsperiode met u doen en dat wij de tweede en derde fase, opiniërend en besluitvormend met de beeldvormingsverslaglegging overdragen in het overdrachtsdossier aan het nieuwe bestuur. Dan kan men alsdan ermee doen of laten wat men wil.

De heer Schouwenaars: Voorzitter van orde. Ik merk op dat staande de vergadering wij nu een compleet ander voorstel krijgen. Het voorstel is, kennisnemen van deze rapportage en het in handen stellen van het nieuwe bestuur. Allereerst wil ik zeggen dat wij daar geen enkele behoefte aan hebben. Dit rapport is gemaakt, niet vanuit ons initiatief en wij zouden het ook niet steunen als het gemaakt zou worden, want dat doe je alleen maar op het moment dat je iets van plan bent, laat staan dat wij dit nu dan ook nog in handen zouden willen stellen van een nieuw bestuur. Wij kunnen natuurlijk niet zeggen tegen een nieuw bestuur, het is er niet, maar nu al dat traject in gang brengen. Wij keuren een BOB-traject absoluut af.

Mevrouw Korst: Voorzitter. Uw advies voor een BOB-traject begrijp ik, maar toch wel lastig om dat op deze manier te doen. Misschien kunnen wij net voor de volgende verkiezingen een thema-AB hieraan spenderen, want een BOB-traject is toch wel lastig, want uiteindelijk moet dan het besluit genomen door het nieuwe bestuur of die aan de gang gaan, maar die zijn niet bij de oordeelsvormende vergadering geweest.

De heer Schots: Het voorstel van het dagelijks bestuur is om de oordeelsvormende vergadering in het nieuwe bestuur te doen. Wij doen alleen maar beeldvorming en dat doen wij omdat in de financiële commissie door verschillende fracties vragen gesteld zijn om hier in deze periode technisch-inhoudelijk nog wat verder op in te zoomen. Daar komt het aan tegemoet.

Mevrouw Korst: Ik bedoel dat ze niet bij de beeldvormende vergadering zijn geweest. Dat bedoelde ik eigenlijk.

De heer De Boer: Voorzitter, onze fractie is met dit voorstel gekomen in de financiële commissie, dus het zal u niet verbazen dat wij dit van harte willen ondersteunen. Wij nemen er geen besluit over, maar wij gaan er wel met zijn allen over praten, beelden uitwisselen en de verslaglegging daarvan meegeven aan het nieuwe algemeen bestuur. Dat was de opzet en dat vinden wij hartstikke goed dat de portefeuillehouder en het dagelijks bestuur dit overnemen, dank daarvoor.

De heer Van Dam: Voorzitter. Ik vind het voorstel om met elkaar inhoudelijk te praten over de consequenties en wat het kost of oplevert, ik denk dat het goed is om dat in alle rust met elkaar te doen en daarom ondersteun ik het voorstel van de portefeuillehouder.

De heer Taks: Aan het huidige bestuursakkoord verandert niets, dat is volstrekt duidelijk. De kiezers zullen straks oordelen in 2019 hoe de toekomst eruit moet zien. Of nu de beeldvormende discussie zin heeft, dat weet ik niet, het kan natuurlijk een interessant politiek debat opleveren, misschien dat wij meer mensen kunnen overtuigen van het belang van kwijtscheldingsbeleid, dat het de intentie van het dagelijks bestuur en de coalitiepartners is, dan zijn wij gretig voor dit voorstel.

De heer Kocx: Voorzitter. Ik ondersteun het voorstel van het dagelijks bestuur, het is goed om er nog eens beeldvormend naar te kijken zonder een besluit te nemen, dat is straks aan het nieuwe bestuur. Wellicht dat je die beeldvorming kunt meenemen in de onderhandelingen en aan de toekomstige formateur, et cetera, allemaal heel handig. Maar zeker om nog dieper te gaan, want wij hebben ons toch al aardig ingelezen in deze materie en wij ontdekken steeds nieuwe inzichten en uitgangspunten en bepaalde dingen waarom ooit in het verleden ergens voor gekozen is, wie wel en niet bijdragen, welke categorie wel of niet bijdraagt. Er zijn heel veel dingen mogelijk die je anders zou kunnen doen of misschien niet wilt doen, ieder zijn eigen mening, maar je zult wel moeten weten wat je allemaal precies kunt doen en wat de gevolgen daarvan zijn, dus van harte ondersteuning voor het voorstel van de portefeuillehouder.

De voorzitter: Als ik zo rondkijk naar de reacties, dan heb ik de indruk dat er een meerderheid is om het in ieder geval beeldvormend te bespreken en daarna de volgende etappe over te laten aan het nieuwe bestuur.

Mevrouw Bonthuis: Dan heet het volgens mij gewoon een themasessie, want als wij er niet over besluiten, dan is het thematisch en kun je altijd nog kijken hoe een volgende bestuurdersgroep dit verder oppakt, al dan niet, want daar is de keuze.

De voorzitter: Ik wil het gelet op de klok, het even op de manier oppakken zoals de portefeuillehouder heeft voorgesteld. Wij kijken nog even goed naar de mooiste naam.

Besloten: Het algemeen bestuur neemt kennis van de effecten van een mogelijke versobering van het kwijtscheldingsbeleid en gaat dit beeldvormend dan wel via een themasessie bespreken. Het nieuw aan te treden bestuur in 2019 kan gebruik maken van onderliggend rapport en de resultaten uit de beeldvormende cq themasessie voor mogelijke heroverwegingen ten aanzien van het kwijtscheldingsbeleid.

5. Mededelingen

5.a. Managementletter 2017-4

De heer Kocx: Voorzitter, omwille van de tijd, heel kort. Wij hebben het in de financiële commissie al besproken. Complimenten, want het bedrijfsresultaat neigt nu naar bijna zero. Wij hadden gedacht ongeveer op een miljoen euro (€ 1.000.000) tekort te komen, maar wij kruipen nu naar de nul toe en dat zou een mooie prestatie zijn gezien alle tegenslagen en wat wij op onze weg hebben gezien. Wij willen het dagelijks bestuur nogmaals ondersteunen en meegeven, kijk naar de kostentoedeling bij de SNB, wij zijn er druk mee bezig. Onze fractie wil nogmaals aangeven, wat er nu ligt de kostenverdeling, is voor ons niet acceptabel. Doe uw best om daar iets anders uit te slepen.

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de managementletter 2017-4 voor kennisgeving aan.

5.b. Vergunningaanvragen België

Mevrouw Bonthuis: Voorzitter. Fijn dat het actiepunt is ingelost. Wij hebben een half jaar een en ander gevolgd, dat was ook de vraag van het algemeen bestuur. Teleurstellend dat wij dat wel heel vluchtig hebben gedaan en een beetje op de verkeerde manier, want als wij alleen de sites van de gemeenten volgen, dan kom je er niet in België. Daar is op dit moment de standaardpraktijk dat er – en daar hebben ze een heel mooi woord voor – er ad valvas wordt aangeplakt, zowel op het gemeentehuis als bij de aanvrager. Op de sites is het niet verplicht om daar actuele informatie op te zetten, dus als wij daarop moeten varen, komen wij niet zoveel verder. Gelukkig gaat vanaf januari het omgevingsloket in werking en zal het op meerdere sites te vinden zijn. Een andere foute inschatting volgens mij, daar heb ik de vorige keer ook aan gerefereerd, is dat niet de OMWB hierop actief is, maar de ODBN. De Omgevingsdienst Brabant Noord heeft hier een opdracht en verder niemand. Dus voor meer informatie, ik laat mij graag een keer daarop bevragen.

De voorzitter: Hartelijk dank, ook voor de laatste suggestie. Wij hebben inmiddels met de rekenkamer gesproken over hun onderzoek en dit soort punten die wij op dit moment nog niet goed doen, kijken hoe die effectiever kunnen zijn. Dit wordt zeker vervolgd.

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de mededeling voor kennisgeving aan.

5.c. Voortgangsrapportage werkgroep bestuurlijke vernieuwing

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de mededeling voor kennisgeving aan.

5.d. Melding van een nevenfunctie

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de mededeling voor kennisgeving aan.

6. Ingekomen stukken

Er zijn geen ingekomen stukken

7. Notulen en besluitenlijst

Mevrouw Bonthuis: Voorzitter. Ik heb gevraagd om de actielijst te agenderen omdat ik een technische vraag heb gesteld over de toezegging die ons was gedaan om naar aanleiding van het traject Slikpolder/Geertruidenberg een procesbeschrijving te leveren. De vorige keer heb ik gevraagd om dat niet open te laten wanneer het wordt opgeleverd. Nu stond er keurig in januari in het algemeen bestuur. Een procesbeschrijving met alle stappen tussen in feite mei en nu vind ik vreemd om te moeten wachten tot 18 januari. Ik heb gevraagd waarom kan dat niet eerder, dan krijg ik als antwoord, dit is een politieke vraag. Ik snap het niet, geef nou gewoon die procesbeschrijving en wel zo snel mogelijk. Die had er allang moeten liggen. Hij is toegezegd op 13 september.

De voorzitter: Wij komen nu verder in gesprek met de gemeente en willen het heel zorgvuldig uitlijnen. Ik wil er even naar zoeken, tot nu toe praten wij elke vergadering over dit dossier en hoe komen wij nu weer in de goede groove terecht. Gaan wij nu aan de hand van het overzicht dat wij maken, de volgende keer er weer over praten? U wilt gewoon informatief even weten, wat zijn de vervolgstappen in de procedure.

Mevrouw Bonthuis: Precies, en daar mag altijd van afgeweken worden, het gaat er meer om, wat kunnen wij nu verwachten.

De voorzitter: Wat zijn de vervolgstappen, zoiets kunnen wij natuurlijk leveren en dat gaan wij op korte termijn doen.

De heer Van Stokkom: Zoals straks al gezegd is, is er nu een proces in gang gezet vorige week met het bestuurlijke overleg met het voltallige college en dagelijks bestuur, daarna gesprekken zoals de voorzitter straks heeft verwoord die ik ambtelijk gevoerd heb met Geertruidenberg. Er komt nu een vervolggesprek met de portefeuillehouders en dat soort zaken. Gaandeweg ontwikkelt zich dat proces, dus wanneer je nu zegt, ik heb dat strak gepland, dat is niet zo. Het wordt ingewikkeld om dat op papier te zetten.

De voorzitter: Wanneer is het uitwerkingsplan gereed, wanneer is er inspraak.

Mevrouw Bonthuis: Precies, ik hoef geen exacte data. Het gaat om de stappen.

De voorzitter: Dat wij even inzichtelijk maken wanneer is de buitenwereld weer aan zet. En wij geven ook, want daar hebben wij om gevraagd, de rust op het proces om ook intern te kunnen broeden, maar dat wij ook naar buiten kunnen brengen, wanneer ziet u het waterschap weer in het openbaar als wij weer een stapje gezet hebben. Ik denk dat als wij zoiets doen, en ik zie u knikken, dan gaan wij dat zorgvuldig uitlijnen.

Besloten: Het algemeen bestuur stelt de notulen (inclusief de actie en toezeggingenlijst) en de besluitenlijst van 25 oktober 2017 vast.

8. Rondvraag

De heer Van der Heijden: Voorzitter. Ik heb vorig jaar ongeveer dezelfde vraag gesteld. De belastingsamenwerking van de gemeenten en het waterschap, hoe het daar nou eigenlijk functioneert en of het daar wel goed draait. Ik kreeg toevallig twee weken geleden een nota binnen over 2015 en 2016. Als het goed draait, dan krijg je nou toch van 2015 geen nota meer binnen, dus ik heb er nog steeds twijfels over. Ik zou graag weleens willen weten hoe de vork in de steel zit, want ik vind het zonde van het geld van het waterschap.

De voorzitter: Ik stel voor dat wij daar op een ander moment op terugkomen gelet op de tijd.

De heer Verhulst: Bij aankomst werden wij verrast met een lekkernij. Ik had ook een kleine traktatie meegebracht, dat had een reden, niet mijn verjaardag, maar wel het feit dat wij op 14 oktober een open dag hebben gehad en daar is onze burgemeester gekomen en die heeft ons het biologisch certificaat uitgereikt. Dat vond ik reden genoeg om hier mededeling van te doen. Ik heb een flyer rondgedeeld, een actie die wij gedaan hebben, maar meer om jullie de weg te kunnen wijzen, om te kunnen zien met welke zin en onzin wij thuis bezig zijn.

De voorzitter: Ik wil u daarmee feliciteren, want ik heb met eigen ogen gezien dat het een enorm voorbereidingstraject is geweest, dus mijn waardering daarvoor. (*applaus*)

9. Sluiting

De voorzitter: Ik sluit de openbare vergadering om 23.00 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur op 31 januari 2018.

De dijkgraaf	De secretaris-directeur
drs. C.J.G.M. de Vet	ir. H.T.C. van Stokkom